

JOHDANTO	2
SYNNYTTÄMISEN TEOLOGIA?	3
SYNNYTTÄMINEN VANHASSA TESTAMENTISSA	4
A. ONKO SYNNYTYS KIVULLA KIROTTU?	4
B. SYNNYTTÄMISEN SIUNAUS	5
C. JUMALA SYNNYTTÄJÄNÄ.....	6
1. <i>Yksilön synnyttäjä</i>	6
2. <i>Kansojen synnyttäjä</i>	7
D. JUMALA ÄIDILLISENÄ KÄTILÖNÄ	8
E. ONKO HÄN SIIS ÄITI JUMALA?	9
SYNNYTTÄMINEN UUDESSA TESTAMENTISSA	10
A. PÄÄSIÄISTAPAHTUMA ON SYNNYTYSKERTOMUS	10
B. VUOSITUHANSIA KESTÄVÄ SYNNYTYS	11
C. UUDESTI SYNTYMINEN	12
D. SYNNYTTÄMISEN ARVO.....	14
KRISTILLINEN HISTORIA	15
A. ENSIMMÄISET VUOSISADAT	15
1. <i>Gnostilaiset harhat</i>	16
2. <i>Vapaus ja tasa-arvo</i>	17
3. <i>Kirkkoisien perintö</i>	18
4. <i>Augustinus & kumppanit</i>	21
5. <i>Poikkeukset</i>	23
6. <i>Lopputulokset</i>	25
B. KESKIAIKA	26
C. USKONPUHDISTUS	28
NYKYAIKA	29
A. SYNNYTYKSEN IHME	29
B. SYNNYTYSTARINAT	31
C. KOKEMUKSEN VARJOPUOLI	32
D. KLIININEN SYNNYTYS	34
E. KLIINISYYDEN VARJOPUOLI	35
F. RASKAUDEN JA SYNNYTYKSEN RIKASTUTTAMINEN	36
1. HENGEN TYÖ SYNNYTYKSESSÄ	36
2. <i>Äidin hengellisen prosessin kunnioitus</i>	37
3. <i>Seurakunta ja synnytys</i>	38
4. <i>Mitä synnytys-huoneeseen mahtuu?</i>	39
5. <i>Mitä maailmaamme mahtuu?</i>	40

JUMALAN ÄITIYDEN PALUU	40
A. NEW AGE-JUMALATTARET.....	41
B. MITÄ ME PELKÄÄMME?	41
C. TOISIN KUIN ÄITI MAA... ..	43
D. LASTEMME TÄHDEN	43
MINNE ISI HÄVISI?	44
ALAVIITEET	47

Johdanto

Omistan tämän kirjeen vaimolleni **Railille**, joka synnytti perheeseemme uuden lapsen ja maailmaan uuden toivon 11.03.95. klo 06.47 ja **äidilleni**, joka synnytti minut reilut neljäkymmentäkolme vuotta sitten.

Tämä tutkielma äitiyden ja synnyttämisen merkityksestä on myöhään heränneen miehen jälkipuintia aiheesta jota yritin ohittaa melkein koko raskauden ajan. Monistakaan syistä en antanut **Railin** raskauden liikuttaa itseäni (ainakaan tietoisella tasolla) kovinkaan paljon. Jälkeenpäin ajatellen yksi syistä oli se, että minua pelotti. Olen aikaisemmin kokenut elämäni ehkä avuttomimmat hetket seurattessani erittäin vaikeaa synnytystä. Kun kuolema ja uusi elämä ovat samanaikaisesti läsnä enkä voi tehdä kummankaan suhteen yhtään mitään, miehinen pärjäävyysilluusio kutistuu mikroskooppiseksi nollaksi. Lapsemme alkoi tehdä tuloaan pari viikkoa ennen ”laskettua aikaa” kun olin juuri pakannut laukkuni lähteäkseni viikon työmatkalle Amerikkaan. Kun synnytyspoltot olivat alkaneet, World Visionin kansainvälisen hallituksen kokous sai jäädä toiselle sijalle. Siitä prosessista ei yksinkertaisesti voinut livistää. Tyytäreemme syntyi 13 minuuttia ennen koneen lähtöä.

Olen tosi kiitollinen siitä, että sain mahdollisuuden olla mukana. Olen myös ylpeä siitä että 13-vuotias tyttärenti **Daniela** halusi ja uskalsi olla mukana synnytyksessä. Railin ja minun yhteinen ystävätär **Eeva Saren** oli myös mukana todistamassa tätä niin tavallista ja samalla niin ihmeellistä tapahtumaa. Yhteinen kiitoksemme hänelle, kokeneen äidin ja kypsän naisen antamasta tuesta.

Kun seuraavana päivänä saavuin kokouspaikalle, monet kysyivät, minkä nimen olemme antaneet tyttarellemme. Sanoin, että emme ole vielä ehtineet tutustua häneen tarpeeksi voidaksemme nimen kautta tunnistaa hänet. Emme halunneet etukäteen suunnitella nimeä, koska molemmilla oli sellainen olo, että nimenanto on tunnistamistilanne. Ei sitä voi tehdä ennen kuin on kohdannut. Tultuani kotiin tunnistimme ja tunnustimme tyttäreemme nimellä **Jemina, Andrea, Miriam¹ Nylund**.

Edellisen Ystäväkirjan jälkeen aloin erään kustantajan pyynnöstä kirjoittaa uusiksi vanhaa ystäväkirjettä nimeltä *Muuttumisen kipeä armo*. Innostuin työstä ja ehdin melkein viimeistelyvaiheeseen, kun tunsin sisäistä pakkoa vaihtaa aihetta. Noin kuukautta ennen lapsemme syntymää aloin tutustua synnyttämisen historiaan. Se johti yllättäen myös kysymyksiin synnyttämisen teologiasta ja sen kautta koko jumalakuvan uudelleenarviointiin. En tiennyt kuinka suureen aiheeseen tartuin. Tämä yleinen näkökulma synnyttämisen merkitykseen auttoi minua kokonaisvaltaisemmin

osallistumaan myös siihen synnytykseen, jota pääsisin todistamaan aiemmin kuin uskoinkaan.

Jos, rakas lukijani olet nainen, niin pyydän, älä kättelyssä jääviytä minua tämän aiheen käsittelystä vain siksi etten itse ole koskaan synnyttänyt lasta. En väitä että koskaan voisin samaistua synnyttävän naisen rooliin. Jos taas olet mies, toivon ettei pitäisi tätä aihetta sinulle kuulumattomana. Olethan sinäkin naisen synnyttämä ja rakastaahan sinuakin synnyttävä ja äidillinen Jumala.

Jos olet asiantuntija pyydän sinua korjaamaan löytämäsi virheet. Tämä on kiireisin Ystäväkirja jonka koskaan olen kirjoittanut, enkä ole ehtinyt tarkistaa kaikkia tietoja tarpeeksi monesta lähteestä.

Synnyttämisen teologia?

“Kauan minä olen ollut vaiti, olen pysytellyt hiljaa, hillinnyt itseni. Nyt minä huudan kuin synnyttäjää, puuskutan, huohotan ankarasti.”²

Osallistumalla perusteellisemmin raskauteen, syntymään ja sen jälkeiseen prosessiin koko kristikunta voisi syventää ymmärrystään ihmiselämän tarkoituksesta. Teologia joka ottaa tarpeeksi vakavasti Jumalan *inkarnaation* eli ihmiseksi tulemisen, ei voi kevyesti sivuuttaa sitä ihmettä joka tapahtuu naisen kohdussa. Jeesus ei ole vain Jumalan Poika. Hän on myös nuoren äidin synnyttämä poika.

Valitettavasti useimmat teologit ovat olleet miehiä, joiden maha on pullistunut korkeintaan ylensyömisestä tai ilmavaivoista. Ne eivät ole riittäneet inspiroimaan sellaista teologiaa, joka antaisi myös äitiyden ja synnyttämisen muokata kuvaamme Jumalasta. Miehet ovat yleensä intoutuneet tästä aiheesta vasta silloin kun puhutaan abortista. Nyt kun teologia ja pappeus on myös naisten oikeus, tämän laiminlyödyn ulottuvuuden antama ilmoituspohja alkaa vaikuttaa tapaamme lukea Raamattua ja mieltää Jumalan feminiinistä puolta.³

Raamatun tapa kuvata Jumalaa myös synnyttävänä ja imettävänä äitinä on liian sujuvasti sivuutettu. Vaikka näitä kohtia ei olekaan monta, ne täydentävät tärkeällä tavalla patriarkaalisen teologian välittämää kuvaa siitä millainen ihmisen ja Jumalan välinen suhde oikeasti on.

Eräässä luennossa, vuosia sitten, puhuin siitä miten Kristus pystyy samaistumaan jokaiseen kärsimyksen ja ilon muotoon, koska itse on ollut ihminen. Nainen yleisöstä protestoi sanomalla:

“Miten voin uskoa Kristuksen oikeasti ymmärtävän mitään minun kokemuksestani? Eihän hän ollut nainen, eikä hän ole kokenut mitä lapsen synnyttäminen on.”

Vastaväite oli minulle uusi ja yllättävä. Se tuntui täysin kiistattomalta. Luu kurkussa lähetin SOS -sanomia jonnekin.

Yhtäkkiä mieleeni tuli Evankeliumien kuvaus Jeesuksesta Getsemanessa.⁴ Hän tunsu polttojen alkavan, *“hän alkoi nyt tuntea kauhua ja ahdistusta.”⁵* Juuri ennen sitä Jeesus oli puhunut synnyttävästä äidistä joka ei syntymän jälkeen muista synnytyksensä tuskia siitä ilosta, että ihminen on syntynyt maailmaan. Hän puhui kuin itseään rauhoittava äiti joka aavisti että hänen synnyttämisensä aika oli lähellä, eikä se tulisi olemaan helppo. Getsemanessa hän oli yksin. Lähimmät ystävät eivät jaksaneet edes valvoa hänen kanssaan. Synnytyspoltot alkoivat. Jokainen solu hänessä protestoi tulevaa synnytyskipua vastaan. *“Hänen hikensä vuoti maahan veripisaroiden tavoin.”⁶* Hän rukoili, että

synnytyksen hetki otettaisiin häneltä pois. Samalla hän sisimmissään valitsi sen tien joka synnyttäisi maailmaan uuden elämän.⁷ Jeesus ei ole kokenut vain synnytyskipuja. Hän kuoli synnytykseen.

Vastasin naiselle kertomalla tästä. Hiljaisuus tuntui myöntymisen merkiltä. Jeesus ei sittenkään ollut niin vieras naisen kokemukselle. Samalla se oli ensimmäinen kerta kun itse ymmärsin yhdistää Jeesuksen elämän ja kuoleman raskauteen ja synnytykseen.

Vasta myöhemmin opin, että mm. keskiaikaiset mystikot olivat nähneet saman asian. Heille Jeesuksen kuolema oli seurakunnan synnytys ja pyhä ehtoollinen oli äidillisen Jumalan rintaruokintaa vastasyntyneille lapsille.

Mutta aloittakaamme alusta. Mikä olikaan Raamatussa annettu ensimmäinen selitys tämän sotkuisen ja työlään tapahtuman sisällölle?

Synnyttäminen Vanhassa Testamentissa

A. Onko synnytys kivulla kirottu?

“Naiselle hän sanoi: Minä teen suuriksi sinun raskautesi vaivat (issabon), ja kivulla (eseb) sinä olet synnyttävä lapsesi.”⁸

Miksi uuden elämän synnyttämisen ilo on niin suurella kivulla raskautettu? Sitä ovat varmaan kysyneet myös monet vaimonsa tuskanhuutoja kuunnelleet miehet. Miksi tämä suuri ihme ei voi toteutua kivuttomammin ilman epiduraalipuudutusta? Miten rakastava ja luova Jumala voi ottaa vastuulleen tällaisen elämän synnyttämisen tuskan?

Mielenkiintoista on se, että sama sana *issabon*, on seuraavassa jakeessa käännetty toisella tavalla: *“Kovalla työllä (issabon) sinun on hankittava siitä elantosi niin kauan kuin elät.”⁹* Sana *eseb* on läheistä sukua *issabonille*, eikä se missään muussa asiayhteydessä kuvaa fyysistä kipua vaan kovaa fyysistä työtä.¹⁰ Onko tämä tapa kääntää samat sanat miehen ja naisen kohdalla eri tavalla kulttuurisidonnainen harha? Onko siitä tullut naisen kohdalla itseään toteuttava ennustus, jota naiset ovat oppineet pelkäämään niin että sen tähden jännittävät lihaksiaan kipua lisäävällä tavalla? Olisi naivia yrittää verbaalisilla kikkaskonsteilla mitätöidä synnytyksen vaivoja, mutta onko yhtään parempi tällaisilla sanavalinnoilla lisätä sitä?

Raamatun mukaan sekä miehen että naisen tehtävä sisälsi vaivalloista aherrusta, ponnistusta, uurastusta ja raadantaa, mutta toisen tehtävän kuvaaminen toista kivuliaammaksi ei tee oikeutta alkutekstille. Vastoin yleistä kristillistä uskomusta Jumala ei ole erikseen määrännyt synnytystä kivuliaaksi - raskaaksi työksi kyllä.

Silti alkuperäinen kysymys on uudelleenmuotoiltuna voimassa: *Miksi synnytyksen pitää olla niin raskas?*

Monet luomiskertomukset eri kulttuureissa yrittävät vastata samaan kysymykseen. Minä ymmärrän raamatun sanomaksi, että sekä miehen että naisen työn raskaus on yksilötietoisuuden saavuttamisen seurausta. Tietoisuus hyvästä ja pahasta on myös tietoisuutta raskaasta ja kevyestä, vaikeasta ja helposta. Raamattu ei kuvaa tätä vihaisen Jumalan antamana tuomiona. Se on vain Jumalan antama ja kuvaama seuraus hyvän ja pahan tuntemisesta. Ihminen ei enää toiminut vain vaistoimensa varassa. Valinnan kautta hän tuli tietoiseksi itsestään ja tunnoistaan. Käärme ja maa tulivat kirotuiksi (mitä en ymmärrä), mutta vastoin yleistä käsitystä mies ja nainen eivät tämän tekstin mukaan tulleet kirotuiksi. Koko muu luomakunta tuli kirouksen alaiseksi, mutta mies ja nainen

tulivat vain henkilökohtaisesti vastuullisiksi valinnoistaan. Ihmiselle jäi vapaus ja oikeus tehdä yksilöllisiä valintoja. Mutta hänelle ei jäänyt vapautta ja oikeutta valita valintojensa seurauksia.

Syntiinlankeemus kertomus ei ratkaise kärsimyksen mysteeria vaan sijoittaa sen kertomukseen ihmisen vieraantumisen Jumalasta. Samalla se on kertomus Jumalasta joka kunnioittaa ihmistä pitämällä häntä henkilökohtaisessa vastuussa tekemisistään ja jatkaa suhdettaan häneen tottelemattomuudesta huolimatta.

Synnyttämisen siunaus ei ole mitätöitynyt, vaikka se on taakoitettu vaivalla ja vastuulla. Synnyttämisen yllä on varjo, joka ei kuitenkaan tee tyhjäksi synnyttämisen iloa. Uusi tietoisuus syventää sekä synnyttämiseen liittyvää iloa että sen mukanaan tuomaa vaivaa ja huolta. Kumpakaan ulottuvuutta emme voi nähdä samanlaisena eläinkunnassa.

B. Synnyttämisen siunaus

“Mies antoi vaimolleen nimeksi Eeva, sillä hänestä tuli kaikkien ihmisten kantaäiti.”¹¹ On aika ironista, että 1Moos 3:16, joka korostaa synnyttämisen vaivalloisuutta, on tullut Raamatun tunnetuimmaksi kommentiksi synnyttämisestä. Synnytys ilon aiheena, siunauksena ja merkinä Jumalan läsnäolosta on koko Vanhan Testamentin kantavin teema. Muutamaa vuotta myöhemmin **Eeva** sanoo: *“Minä olen Herran avulla saanut poikalapsen.”¹²* Paratiisin jälkeinen elämä alkaa synnyttämisen ilolla, jossa korostuu Jumalan läsnäolo. Ei mitään puhetta synnyttämiseen liittyvästä kivun “kirouksesta.” Eevan tapa kuvata ensimmäisen lapsensa synnyttämistä säveltää koko heprealaisen peruslaulun: jokainen lapsi on seurausta ihmisen ja Jumalan yhteistyöstä uuden luomisessa.

Eeva oli alunperin vastaanottanut nimensä mieheltä. Vaikka se oli naista ja elämää kunnioittava nimi, nainen joutui kuitenkin sen kautta vastaanottamaan “paikkansa” miehen maailmassa. Hiljaa hän vastaanotti ylhäisen tittelinsä samalla kun hän vastaanotti sen riskin, että hänen yksilöllinen identiteettinsä tulisi hukkumaan ylevän tehtävänsä, mahtavan äitiroolin, syleilyyn.

Muutamaa vuotta myöhemmin on Eevan vuoro nimetä. Hän antaa ensimmäiselle lapselleen nimeksi **Kain**. Jos nimeämistä pidetään vallan käytön merkinä, Vanha Testamentti on kertomus naisen vallasta perheessä, koska useimmiten äiti on se joka antaa nimen lapselleen.

Entä synnyttämiseen liittyvät puhdistautumissäännöt? Eikö naista pidetty saastaisena ja koskemattomana tietyn ajan synnyttämisen jälkeen?¹³ Kyllä, mutta sanamuotojen kautta olemme nykykulttuurista käsin alttiita tulkitsemaan näiden sääntöjen merkityksen radikaalisti väärin.

Monessa primitiivisessä kulttuurissa seksuaalisuuteen, kuukautisiin, raskauteen ja synnytykseen liittyvät *tabut* eivät suinkaan ole alentavia —päinvastoin. Niihin liitettiin hyvin vahva Jumalan läsnäolo. Niitä kunnioitettiin luovan ihmeen ja jumalallisen mysteerin ilmentyminä. Juuri siksi niitä ei saanut kohdella arkipäiväisen tavallisesti. Vastasyntynyt nainen oli ollut vaarallisen läheisessä kosketuksessa jumalallisen luomisvoiman kanssa. Häneen ei saanut koskea samasta syystä kuin pyhiin paikkoihin ei saanut astua kuin omaan majaan tai pyhiin esineisiin ei saanut koskea kuin työkaluihinsa. Se, joka oli ollut jumalallisen kanssa läheisessä tekemisissä, oli tietyksi ajaksi eristettävä *kunnioituksesta pyhää kohtaan*. Synnyttäneen “rauhoitusaika” ei ollut

merkki naisen alentamisesta. Se oli tarpeellisen ajan varaamista sille, että nainen voisi laskeutua takaisin samalle arkiselle tasolle muiden kanssa. Sen lisäksi se antoi äidille tarpeeksi pitkän toipumisajan ja lapselle sopivan suojan tarttuvilta taudeilta. Vanha Testamentti on täynnä synnytyskertomuksia, jotkut niistä traagisia. Ehkä surullisin tarina on kertomus **Raakelista** joka oli rukoillut: *“Auta minua saamaan lapsia, tai muuten minä kuolen!”*¹⁴ Hän sai mitä pyysi, mutta kuoli synnytykseen. Vanha Testamentti on täynnä kunnioitusta synnyttäjää kohtaan, mutta se ei romantisoi itse tapahtumaa. Hedelmättömyys, raiskauksen seurauksena hedelmöittyvät lapset, kuolleina syntyneet lapset, poikkeuksellisen vaikeat synnytykset ja elämän jatkamiseen liittyvä kuolemanvaara on kaikessa realismissaan läsnä. Vaikka heprealaiset pitivät synnytystä pyhänä, he eivät kokeneet tarpeellisen sensuroida historiankirjoistaan mitään synnytykseen liittyvää inhimillistä tragiikkaa tai onnea. Kaikki äärimmäisyydet vain korostivat syntymäihmeen kunnioitusta.

C. Jumala synnyttäjänä

Toisin kuin monet naapurikansojen jumalat Israelin Jumala ei jakanut valtaansa minkään naispuolisen jumaluuden kanssa. Hän ei myöskään ollut yhdenkään jumalattaren puoliso taikka rakastaja. Yleisemmät hänestä käytetyt inhimilliset vertaukset ovat ilmeisen miehisiä: kuningas, herra, tuomari ja isä. Vaikka naiset olivat poikkeuksellisesti olleet kolmessa ensimmäisessä roolissa, kaikki miellettiin kuitenkin maskuliiniseksi tehtäväksi. Jos tästä pitäisi tehdä johtopäätös Jumalan sukupuolesta Hän kieltämättä olisi mies. Myöhemmin kristityt rikastuttivat tätä kuvaa pyhällä kolminaisuudella, mutta senkin kaksi persoonaa Isä ja Poika ovat maskuliinisia ja kolmas Pyhä Henki on ainakin kieliopillisesti neutri.

Mutta tekeekö tämä vaikutelma oikeutta edes heprealaiselle perinnölle?

1. Yksilön synnyttäjä

Vanha Testamentti ei ylipäänsä ole kovin yksilökeskeinen kirja. Se kuvaa enemmän Jumalan suhdetta kansaan kuin yksilöön. Silti siellä on yhden ihmisen ihmetyksiä syntymän ihmeestä, jotka on mahdollista lukea turhan maskuliinisessa valossa:

*“Sinun kätesi ovat punoneet minut kokoon... olet itse minut tehnyt maan savesta!.. Sinä vuodatit minut kuin maidon astiaan, sinä kiinteitit minut muotooni kuin juuston, olet pukeutunut minut lihaan ja nahkaan, liittänyt luilla ja jänteillä minut kokoon. Sinä annoit minulle elämän, olit uskollinen, sinun huolenpitosi oli suojanani.”*¹⁵ **Job**

Vanhan Testamentin Jumala ei ole miehinen insinööri, joka tunkeutuu naisen kohtuun tekemään omia yhdistelmiään. Pikemminkin hän on feminiininen Luoja joka osallistuu naisen mukana uuden elämän synnyttämiseen.

Se on salaisuus joka ei alistu miehisen tietämishalun hallintaan:

*“Yhtä vähän kuin tiedät, minne tuuli kääntyy tai miten luut rakentuvat raskaana olevan kohdussa, yhtä vähän tiedät Jumalan teoista, hänen, joka kaiken luo.”*¹⁶

“Sinä olet luonut minut sisintäni myöten, äitini kohdussa olet minut punonut. Minä olen ihme, suuri ihme, ja kiitän sinua siitä. Ihmeellisiä ovat sinun tekosi, minä tiedän sen. Minä olen saanut hahmoni näkymättömissä, muotoni kuin syvällä maan alla, mutta sinulta ei pieninkään luuni ole salassa.”¹⁷

Nämä eivät ole biologian oppitunteja vaan Jumalan äitiyden, salaisen kohdun ylistyksiä, naisessa tapahtuvan ihmeen kautta.

2. Kansojen synnyttäjä

Kun **Mooses** on taas kerran saanut tarpeekseen Israelin kansasta ja heidän valituksistaan erämaassa hän parkaisee Jumalalle:

“Minäkö muka olen tämän kansan äiti, minäkö olen sen synnyttänyt, kun käsket minua nostamaan sen syliini kuin hoitaja sylilapsen! Pitäisikö minun käsilläni kantaa tämä kansa siihen maahan, josta valalla vannoen annoit lupauksen jo meidän esi-isillemme?... Minä en jaksa yksinäni johtaa tätä kansaa; taakka on minulle liian raskas. Jos aiot kohdella minua näin, anna minun mieluummin kuolla heti. Ole minulle armollinen ja päästä minut kokemasta enempiä tätä kurjuutta.”¹⁸

Jatkuvaan yövalvomiseen väsynyt Mooses sanoo Jumalalle aika peittelemättömästi: *“Itse sinä olet tämän pahasisuisen kakaralauman synnyttänyt. Miksi työnnät äidinvastuun siitä minulle? Imetä itse pentusi.”*

Vastauksena Jumala ehdottaa että Mooses kokoaisi sukukuntien vanhimmista 70 miestä¹⁹ auttamaan vaipanvaihdossa ja imetyksessä. Koko asiayhteydestä voimme päätellä, että miehisellä johtajuudella oli kiusallisen äidillisiä tehtäviä.

Mooseksen argumentti Jumalalle oli pohjimmiltaan ihan oikea: *Jumala oli koko kansan äiti*. Myöhemmin Mooses jopa yrittää vedota tähän tosiasiaan saadakseen uppiniskaisten murkkujen sydämet lämpenemään:

“Te unohditte kallion, joka antoi teille elämän, ette muistaneet Jumalaa, joka oli teidät synnyttänyt.”²⁰

Israel ei ollut vain taivaallisen Michelangelon kalliosta veistämä elävä patsas.

Jumalallinen kallio *synnytti* heidät itsestään.

Monessa Vanhan Testamentin kohdassa Jumala vertaa suhdettaan Israelin kansaan ja sen sukukuntiin äidin suhteeseen lapsiinsa. Joskus hänen äidillinen roolinsa on onnellinen mutta useimmiten hyvin traaginen.

“Kuule, kuule, Israel, sinä jonka olen valinnut! Näin sanoo Herra, joka sinut loi ja jo kohdussa sinut muovasi, hän, joka auttaa sinua.”²¹

“Kauan minä olen ollut vaiti, olen pysytellyt hiljaa, hillinnyt itseni. Nyt minä huudan kuin synnyttäjä, puuskutan, huohotan ankarasti.”²²

Tämä on harvinainen kuvaus. Missään muualla Raamatussa ei löydy yhtään sitaattia siitä mitä äiti sanoo synnytyksen aikana. Vielä hämmästyttävämpää on se, että nämä sanat kuuluvat synnyttävälle Jumalalle. Jumala osallistuu uuden luomiseen tavalla, joka satuttaa häntä itseään. Hän ei ole etäinen luomisprosessin sanelija vaan siihen osallistuja. Hän puskee uutta elämää omasta kohdustaan.

Yhdessä kohtaa Jumala vertaa itseään **Jesajan** kautta sekä siittäjään että synnyttäjään:

“Voi sitä, joka sanoo isälle: » Sinäkö muka pystyit siittämään?» ja äidille: » Sinäkö muka synnytit?» Näin sanoo Herra, Israelin Pyhä, hän, joka on Israelin luonut: Tekö vaatisitte minut tilille lapsistani, tekö antaisitte minulle neuvoja ja ohjeita omien kätteni töistä?”²³

Merkkillistä kyllä kaikki tämän raamatunkohdan pohjalta kuulemani saarnat ovat keskittyneet seuraaviin jakeisiin, jossa Jumala vertaa itseään savenvalajaan. Ehkä kuva Jumalasta siittäjänä ja synnyttäjänä tuo Hänet liian lähelle todellisuuttamme. Savenvalaja

on vain töissä ja jättää saven rauhaan yksityisessä elämässään. Siittäjällä ja synnyttäjällä on huolestuttavan intohimoinen suhde synnytettyyn.

Kun Jumala kauhulla katselee sitä tuomiota, jonka Israel on käytökseltään aiheuttanut itselleen, hän parkuu kuin äiti lapsensa tuhoa:

“Voi minua! Voi minua! Tuska polttaa kohtuani, rintani pakahtuu! Sydämeni jyskyttää, en voi vaieta.”²⁴

Hoosea kuvaa Efraimin sukukuntaa seuraavasti:

“Synnytystuskien tullessa, ratkaisun hetkinä, hän oli kuin lapsi, joka ei aikanaan osannut tulla ulos äidinkohdusta.”²⁵

Eivät Jumalankaan synnytykset ole helppoja. Nykyään esim. lapsen otsatarjonnasta johtuva synnytysvaikeus voidaan hoitaa leikkauksella, mutta aikaisemmin se oli hengenvaarallinen tilanne jossa synnyttäjä tai kätilö joutui vaikeimman mahdollisen päätöksen eteen: kumman elämä asetetaan etusijalle? Keskitytäänkö pelastamaan äidin elämä lapsen kustannuksella vaiko päinvastoin? Seuraavassa jakeessa Jumala synnyttäjänä esittää tämän kysymyksen Efraimille:

“Pitäisikö minun päästää teidät Tuonelan vallasta, vapauttaa teidät kuolemasta?”²⁶

Mahdottomassa synnytystilanteessa tämän kysymyksen lausumaton toinen puoli on: *“vai pitääkö minun todella kuolla, jotta teillä olisi elämä?”*

Tilanteen paatos on sydäntäsärkevä. Eikä kysymys ole pelkästään retoorinen - edes Jumalalle. Sen tulemme näkemään kun siirrymme Uuden Testamentin puolelle.

Lopuksi kuitenkin vielä tuimempi kuva Jumalan äidillisyydestä:

“Minä käyn sinun kimppuusi kuin karhu, jolta on riistetty pennut. Minä revin sydämen sinun rinnastasi, syön sinut suuhuni kuin leijona. Sinä jätät villieläinten raadeltavaksi.”²⁷

Tämä on luonnosta tuttu uhkaava kuva äidillisyydestä. Tässä Jumala ei ole lastaan sylissänsä pitävä hellä äiti vaan vaan omille lapsilleen raivostunut karhuemo. He eivät ole kasvaneet aikuiseksi ja itsenäiseksi suhteessa äidin rakkauteen. He ovat hylänneet äidillisen Jumalansa ja nousseet häntä vastaan. Kieltäessään äitinsä he ovat kieltäneet itsensä. Heistä on tullut itsensä pahimpia vihollisia ja saavat sen lisäksi niskaansa myös raivostuneen karhuemon vihan.

Minulla oli kieltämättä kiusaus ohittaa tämä kuvaus Jumalan äidillisyydestä. Tämä äiti ottaa lapsensa enemmän tosissaan kuin uskaltaisin itse haluta.

D. Jumala äidillisenä kätilönä

“Minäkö avaisin kohdun suun saattamatta synnytystä päätökseen? kysyy Herra. Minä, joka ohjaan synnyttäjää, estäisinkö minä häntä synnyttämästä? kysyy sinun Jumalasi.”²⁸

Kahdessa **Daavidin** psalmissa Jumalaa kuvataan kätilönä:

“Herra, sinä minut päästit äitini kohdusta ja annoit minulle turvan äitini rinnoilla. Syntymästäni saakka olen ollut sinun varassasi, sinä olet ollut Jumalani ensi hetkestä alkaen.”²⁹

“Syntymästäni saakka olet ollut tukeni, siitä saakka kun kohdusta minut päästit. Sinulle minä aina laulan ylistystä.”³⁰

Tämä on ehdottoman feminiininen kuva Jumalasta. Heprealaisessa kulttuurissa nainen synnytti mieluiten yksin. Jos kätilöä tarvittiin, tehtävä kuului itsestään selvästi toiselle naiselle. Daavid näki Jumalassa äidillisen kätilön joka ylitti velvollisuutensa kätilönä ja

jäi vielä auttamaan lasta äitinsä rinnoille. Samalla hän antautuu elinikäisen suhteeseen vastasyntyneen lapsen kanssa:

“Kuule minua, Jaakobin suku, koko Israelin heimon jäännös! Kuulkaa te, joita olen joutunut nostamaan ja kantamaan hamasta syntymästänne saakka, äitinne kohdusta asti! Teidän vanhuutenne päiviin saakka minä olen sama, vielä kun hiuksenne harmaantuvat, minä teitä kannan. Niin minä olen tehnyt ja niin yhä teen, minä nostan ja kannan ja pelastan.”³¹

“Unohtaako äiti rintalapsensa, unohtaisiko hoivata kohtunsa hedelmää? Vaikka hän unohtaisikin, minä en sinua unohda. Käsieni ihoon minä olen sinut piirtänyt, ja niin sinun muurisi ovat aina silmiäni edessä.”³²

“Eikö Efraim ole minun rakas poikani, silmiäni ilo? Vaikka puhunkin Efraimia vastaan, en voi häntä unohtaa. Minun sydämeni heltyy, en voi olla armahtamatta häntä, sanoo Herra.”³³

“Minä opetin Efraimin kävelemään, kannattelin sitä käsivarsista. Mutta Efraim ei käsittänyt, että minä sitä hoidin.”³⁴

E. Onko Hän siis Äiti Jumala?

Vaikka nämä Jumalan äidillisyyttä korostavat kohdat (ja muutamat muut, joita en ole tässä käsitellyt) Vanhassa Testamentissa ovatkin selvästi sivuutettuja kirkkohistorian aikana, on silti myönnettävä, että ne todellakaan eivät ole mitenkään tavallisia. Niitä täytyy kaivaa kuin aarretta patriarkaalisesta linnan sokkeloista. Miksi?

Ottaen huomioon heprealaisten jatkuvan taistelun naapurikansojen *polyteismia* (=monijumalaisuutta) vastaan on hämmästyttävää, että näitä kuvia löytyy *ollenkaan*. Kirjoittaja, joka uskalsi kirjoittaa Jumalasta sekä feminiinissä että maskuliinissa, otti harhaoppisuuden riskin. Häntä voitaisiin syyttää pakanallisen monijumalisuuden puolestapuhujaksi. Heprealaiset tekivät tarkkaa pesäeroa pakanallisista hedelmällisyyden jumalista.

Jopa nykyään niin tavallinen Jumalan kuvaaminen *Isänä* oli hyvin harvinainen. Silloinkin kun Jumalaa kuvataan maskuliinina, se ei ilmennä seksuaalisuutta. Ihminen ei ollut taivaallisen isän lapsi, vaan Jumalan luoma. Jahve ei ollut fallinen symboli eikä edusta miehistä seksuaalisuutta sen enemmpää kuin naisellistakaan seksuaalisuutta.

Tämä poikkeaa vahvasti naapurikansojen uskomuksista, joissa seksuaalisuus edusti tärkeimpiä yhtymäkohtia luonnollisen ja yliluonnollisen välillä. Heidän Jumalansa rakastelivat ja saivat jälkeläisiä. Heidän seuraajansa harjoittivat temppeleiprostituutiota saadakseen yhteyttä Jumaliinsa. Tällainen seksuaalisuuden ja jumalisuuden yhdistäminen oli heprealaisille kauhistus.

Vaikka Jumala vertaa itseään isään ja äitiin, juutalaiset pitivät tarkasti huolta siitä, että Häntä ei samaisteta liian vahvasti kumpaankaan. Jahvessa saattoi olla molempia ulottuvuuksia, mutta hän ei ollut seksuaalisesti tai sukupuolisesti määriteltävissä.

Vanhan Testamentin Jumalan äidillisuus ei ole Suuren Äidin tai Äiti Maan kaltainen, joka sekä synnyttää lapsensa että lopulta sulkee heidät taas syleilynsä kuoleman kautta.

Vanhan Testamentin Jumala on oikeastaan aika traaginen hahmo, joka synnytyksen jälkeen yrittää kasvattaa lapsensa itsenäiseksi ja vastuulliseksi yksilöiksi ja kansakunnaksi, jolla on selkeä ja erillinen identiteetti. Intohimoisista yrityksistä huolimatta lopputulos on Jumalan kannalta usein hyvin turhauttava.

Joka tapauksessa nämä kuvat Jumalan äidillisyydestä vähintäänkin monipuolistavat vanhaa kuvaa Jumalasta harmaapartaisena isänä tai pikemminkin vaarina. Sen lisäksi ne korostavat Jumalan osallistumista elämään vahvemmin kuin mikään muu inhimillisestä kokemuksesta lainattu kuva voisi tehdä. Jumala on sekä ehdottoman tuonpuoleinen (transendentti) että intohimoisen tämänpuoleinen (immanentti).

Hän on intiimeimmässä mahdollisessa suhteessa synnyttämänsä/luomansa maailman kanssa.

Uudessa Testamentissa kuva Jumalasta, joka kaikilla tasoilla osallistuu elämäämme, käy yhä selkeämmäksi. Siellä Jumala sekä syntyy naisesta että synnyttää uuden elämän ihmiskuntaan.

Synnyttäminen Uudessa Testamentissa

A. Pääsiäistapahtuma on synnytyskertomus

Jeesus kuvasi itseään lastensa valitsemaa tietä itkevänä äitinä:

“Jerusalem, Jerusalem! Sinä tapat profeetat ja kivität ne, jotka on lähetetty sinun luoksesi. Miten monesti olenkaan tahtonut koota lapsesi, niin kuin kanaemo kokoaa poikaset siipiensä suojaan!”³⁵

Olen joskus nähnyt jonkun venäläisen taiteilijan tekemän hiilipiirustuksen tästä tilanteesta. Kuva oli järkyttävän riisuttu kaikesta uskonnollisesta romantiikasta. Se etsautui lähtemättömästi mieleeni. Haluaisin mielelläni saada kopion siitä. Jos tiedät, mistä puhun, niin lähetä siitä tarkemmat tiedot tai kopio kuvasta.

Jeesus synnyttäjänä ei ollenkaan näy uuden kirkkoraamattumme käännöksen (niinkuin ei monen muunkaan käännöksen) sanavalinnoissa:

*“Mutta Jumala herätti hänet, päästi hänet kuoleman **kidasta**.”³⁶*

Vanha käänös tekee enemmän oikeutta alkutekstille: ...*päästi hänet kuoleman **kivuista***. Kreikankielen sana *odinas*, niinkuin sitä vastaava verbi *odino*, tarkoittaa nimenomaan *synnytyspolttoja*. Tällä sanalla se on käännetty muualla UT:ssa.³⁷ Silloinkin kun sana on käytetty vertauskuvallisesti, se on joka kohdassa käännetty synnytystuskiksi.³⁸

On aika hämmästyttävää, että kääntäjät ovat näin keskeisessä kohdassa valinneet yläpäättä kuvaavan sanan sensijaan että olisivat uskollisia alkutekstin selkeälle kuvaukselle siitä, että Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus oli kuvaus jumalallisesta synnytyksestä.

Vaikeus ei ole Kreikan kielen oikein kääntämisessä, vaan sen *ymmärtämisessä*. Mitä ihmettä *kuoleman synnytyspoltot* voivat tarkoittaa?

Löydämme tämän kummallisen ilmaisun seurakunnan “syntymäpäivänä” annetussa kristikunnan ensimmäisessä julkisessa saarnassa. Siinä **Pietari** tiivistää muutamaaan sanaan Hengen inspiroiman ensimmäisen tulkinnan Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen merkityksestä: se oli vastenmielisen ruma ja väkivaltaisen raaka tapahtuma, mutta sen ydinmerkitys oli sanoinkuvaamattoman kaunis: se oli uuden elämän synnytys, väkivallattoman Hengen voitto kuolemasta. Helluntaipäivänä Pietari kuulutti Pyhän Hengen täyttämänä kaikille kansoille uuden pelastavan ja terveen elämän syntymästä.

Ilmaisu *kuoleman synnytyspoltot* antaa tietenkin kieliopillisen mahdollisuuden tulkita kuolema uuden elämän synnyttäjäksi. Mutta me kaikki tiedämme, että tuli ei sammuta eikä vesi sytytä. Jos kuolemalla on kohtu, sen suu on kiinni.

Pietari kuvasi koko Jeesuksen pitkää ja tuskallista kuoleamisen prosessia ihmistä rakastavan Jumalan synnytyspolttoina. Hän kuoli synnytykseen, mutta Jumala herätti hänet kolmantena päivänä kuolleista. Tämä Pietarin lausuma yksi ainut lause antaa meille mahdollisuuden nähdä Jeesuksen sekä synnyttäjänä että uudesti synnytettyinä. Jokainen, joka Häneen uskoo, on Kristuksen synnyttämä Jumalan lapsi.

Jokainen VT:n kuvaus Jumalasta synnyttäjänä on vain esiaavistus siitä mitä me näemme Jeesuksessa uuden elämän ja uuden kansainvälisen kansan synnyttäjänä. Siinä synnytyksessä oli koko Jumaluus mukana. Vaikka ymmärtäisimme Pyhän Kolminaisuuden miten päin tahansa, Jeesuksen käsien ja jalkojen läpi isketyt naulat ja hänen sydämensä puhkaissut keihäs varmasti lävistivät koko Jumaluuden. Jumalallakin on synnytysarvet.

Jokainen synnyttävä äiti voi saada todellista lohdutusta Häneltä joka kuoli synnytykseensä. Siinäkin tapauksessa, että äidin oma synnytys päättyy pahimmassa tapauksessa lapsen tai itsen kuolemaan, hän voi luottaa siihen, että Jeesuksen Kristuksen tähden kuolema ei lausu viimeistä sanaa.

B. Vuosituhansia kestävä synnytys

Uusi Testamentti alkaa kertomuksilla **Johanneksen** ja **Jeesuksen** syntymästä. Molemmat ankkuroituvat pitkien sukuluetteloiden kautta vahvasti Vanhaan Testamenttiin. Sellaisina voimme nähdä niissä pitkään jatkuneen historiallisen ja jumalallisen synnytystarinan sen toistaiseksi suurimpana huipentumana.

Mutta Jumalan synnytyskertomus ei lopu tähän. Jeesus puhui vielä odotettavissa olevista synnytystuskista, jotka liittyisivät tämän maailmanjärjestyksen loppuhetkiin. Kuvatessaan lopun ajan merkkejä hän sanoi: *“Mutta kaikki tämä on vasta synnytystuskien alkua.”*³⁹ Kenen synnytystuskista hän tässä puhuu? Minulle on kokonaisuudesta jäänyt sellainen mielikuva, että lopullinen Jumalan valtakunnan voitto on pitkän historiallisen raskausprosessin lopussa tapahtuva suuri synnytys jonka polttoihin osallistuu sekä Luoja, että koko luomakunta.

Paavali kertoo lyhyesti ja arvoituksellisesti jotain tästä:

*“Me tiedämme, että koko luomakunta yhä huokaa ja vaikeroi synnytystuskissa. Eikä vain luomakunta, vaan myös me...”*⁴⁰

Uskon, toivon ja rakkauden valtakunnan toteutuminen meidän yksityisessä ja yhteisöllisessä elämässä, ei ole suorituksista ja teoista kiinni. Sekin on synnytysprosessi. Siksi olen niin mielelläni kutsunut itseäni kättilöksi. Se on vain yksi tapa osallistua Jumalan valtakunnan synnyttämiseen. Tänne tulevat ihmiset ovat useimmiten raskaana ja valmiita synnyttämään. He hakeutuvat tapaamisiin tai kursseille vasta raskauden loppuvaiheessa: uusi elämää palveleva valinta, päätös tai sitoutuminen on syntymässä. Hiljaa kasvanut anteeksianto tai anteeksipyyntö on tekemässä tuloaan. Sovinto itsen ja toisen kanssa on syntymässä.

Tässä synnytysprosessissa voimme palvella toisiamme kättilöinä. Voimme olla Hengen apulaisia uuden elämän synnyttämässä:

*“Myös Henki auttaa meitä, jotka olemme heikkoja. Emmehän tiedä, miten meidän tulisi rukoilla, että rukoilisimme oikein. Henki itse kuitenkin puhuu meidän puolestamme sanattomin huokauksin.”*⁴¹

Tässäkin Paavalin ilmaisu tuo mieleen synnytysspolttoihin kuuluvat huokaukset ja rukoukset, jotka ovat liian syviä löytääkseen muotonsa rajallisen äidinkielen sanoissa. Tosi minuutemme sydämessä huokailee Jumalan Henki, joka osallistuu synnytyskipuihimme arkikielelle vierain huokauksin. Henki huokailee minuutemme ytimessä synnytykseen kuuluvia rukouksia.

Kättilönä oleminen on kuitenkin aika helppo homma. Synnytyksen jälkeen kättilö voi pestä kätensä ja lähettää äidit ja isät kotiin hoitamaan lapsiaan. Paavali ei päästä itseään yhtä helpolla kuin minä. Hän näki itsensä etäisyydenkin päästä äitinä, joka osallistui Kristuksen hengen mukaisen elämän synnyttämiseen seurakuntalaisten keskuuteen.

Muuten aika epäystävällisessä kirjeessään Galatalaisille hän kirjoittaa:

“Rakkaat lapseni, teidän vuoksenne minun on jälleen kärsittävä synnytystuskia, kunnes Kristus saa muodon teissä.”⁴²

Galatalaiset olivat käpertyneet takaisin ahtaaseen kohtuun ja sen ankariin rajoihin. He yrittivät perua syntymisensä liian pelottavaan vapauteen ja vastuuseen. Paavali ei suinkaan yrittänyt rakentaa riippuvuutta itsensä ja galatalaisten välille. Hän näki äidillisen vastuunsa työntää heidät turvallisesta kohdusta vaaralliseen vapauteen.

Joidenkin toisten Paavalin lausumien pohjalta voisinkin olla valmis kutsumaan häntä sovinniseksi, mutta tämä liikuttava kuvaus antaa haasteen omalle liian laiskalle äidillisyydelleni.

Muullakin Paavali tuntuu ottavan omaan käyttöönsä Vanhan Testamentin kuvauksia Jumalan äidillisestä roolista. Tessalonikalaisille hän kuvaa itseään lapsiaan hoivaavaksi äidiksi⁴³ ja korinttolaisille imettäväiseksi äidiksi⁴⁴.

Onko vanhatestamentillinen kuvaus Jumalan äidillisyydestä siirretty jokaisen miehen ja naisen uusitamentilliseksi kutsumukseksi?

C. Uudesti syntyminen

Johannes Kastajan ja Jeesuksen syntymäkertomusten jälkeen Uuden Testamentin sanoma on kertomusta uudestisyntymisen ennenkuulumattomasta mahdollisuudesta.

Mielenkiintoista kyllä tämäkin Uuden Testamentin keskeisin pelastusta kuvaava termi on ankkuroitu jokaisen ihmisen yhteiseen kokemukseen. “Valaistuminen“, “jumalyhteyden saavuttaminen“ jne. ovat elämästä paljon irrallisempia ja maskuliinisempia ilmaisuja.

Uudestisyntyminen kuvaa todellisuutta, josta jokaisella ihmisellä on jo yksi versio koettuna. Sen vakuuttavammalla tavalla ei voisi kertoa, että pelastus on lahja *jokaiselle* ihmiseksi syntyneelle.

Jeesuksella on aika hauska keskustelu oppineen **Nikodemuksen** kanssa.⁴⁵ Jeesus sanoo hänelle:

“Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny uudesti, ylhäältä, hän ei pääse näkemään Jumalan valtakuntaa.”

Nikodeemus ei yrittänytäkään olla valaistuneen näköinen ikäänkuin olisi ymmärtänyt Jeesuksen vastauksen. Akateemisesta koulutuksestaan huolimatta hän oli tarpeeksi nöyrä esittääkseen lapsellisen vastakysymyksen:

“Miten joku voisi vanhana syntyä? Miten joku voisi mennä takaisin äitinsä kohtuun ja syntyä toisen kerran?”

Jeesus toistaa vastauksensa ja korvaa liian rajallisesti ymmärretyt sanat toisilla:

“Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny vedestä ja Hengestä, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan. Mikä on syntynyt lihasta, on lihaa, mikä on syntynyt Hengestä, on henkeä.” En tiedä, onko seurakunta tehnyt oikein tulkitsessaan nämä sanat symbolisina viittauksina veteen jolla lapsi kastetaan. Nikodemuksella ei ainakaan ollut mitään mahdollisuuksia tulkita niitä sellaisiksi. Onko mahdollista, että Jeesuksella on mielessään aukeavasta kohdusta vapautuva lapsivesi? En tiedä. Ehkä se on yhtä kaukaa haettu selitys kuin kastevesi.

Se on kuitenkin selvää, että Jeesus ei tarjoa tikapuita taivaaseen. Hän ei puhu hengellisestä evoluutiosta tai valaistuksen askeleista.

Lapsi ei voi suorittaa omaa syntymäänsä. Hän voi vain suostua siihen. Uudestisyntyminen ei ole vain sitä, että tuntee itsensä uudeksi ihmiseksi vietettyään virkistävän viikonlopun tai tultuaan Jumalan kutittamaksi nauruherätyksen kokouksessa.

Nikodemukselle uudestisyntyminen oli suostumista pimeään aukkoon ja ahtaaseen porttiin. Tämän portin läpi ei mahtunut mitään aikaisemmin saavutetusta asemasta, kunnioituksesta ja tiedosta. Oli synnyttävä alastomaksi ja kaikelle avoimeksi Jumalan vauvaksi.

Tässä vaiheessa Nikodemus on ilmeisesti hiljaa. Selventävä vastaus oli sekoittanut hänen konsepejaan entistäkin enemmän. Jeesus jatkaa:

“Älä kummeksu sitä, että sanoin sinulle: 'Teidän täytyy syntyä uudesti.' Tuuli puhalttaa missä tahtoo. Sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee. Samoin on jokaisen Hengestä syntyneen laita.”

Nikodemus yrittää epätoivoisesti sijoittaa Jeesuksen sanat edes joihinkin opittuihin kategorioihin. Ne ei tunnu mahtuvan mihinkään. Hän on entistäkin enemmän ymmällään:

“Miten tämä kaikki on mahdollista?”

Jeesus jatkaa opetustaan vielä pitkään, mutta emme tiedä menikö siitä mitään jakeluun. Minäkin mielelläni ymmärtäisin kaiken. Olisi paljon mukavampaa, jos oikea ymmärrys olisi taivaan valtakunnan avain. Mutta niin ei taida olla. Tiede tekee kaikkensa ymmärtääkseen edes ensimmäistä syntymää. Sekin on ainakin toistaiseksi jäänyt pohjimmiltaan mysteeriksi. Onko meillä yhtään sen enempää toivoa saada ymmärryksemme kautta hyppysiimme toisen syntymän salaisuuksia?

Syntymää ei hallita, siihen vain suostutaan.

Omassa kirjeessään **Pietari** sen kummemmin selittämättä ylistää Jumalaa synnyttäjänä:

“Ylistetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä! Suuressa laupeudessaan hän on synnyttänyt meidät uuteen elämään ja antanut meille elävän toivon herättämällä Jeesuksen Kristuksen kuolleista.”⁴⁶

Samalla hän kehottaa Kristuksen vauvoja imemään Jumalan tisiä minkä ehtivät:

“Niin kuin vastasyntyneet lapset tavoitelkaa puhdasta sanan maitoa, jotta sen ravitsemina kasvaisitte pelastukseen.”⁴⁷

Olen aina ollut järjen käytön kiiwas puolustusasianajaja. En ole koskaan halunnut ripustaa aivojani kirkon eteisen hattunaulakkoon. Mutta juuri viidennen lapseni syntymässä läsnäolleena minulla ei ole minkäänlaisia haluja edes yrittää toisen syntymän salaisuuksien ymmärtämistä.

Minusta on ihanaa pitkästä aikaa kirjoittaa ystäväkirjettä jossa on runsaasti selittämättömiä raamatunlauseita. Kaikesta huolimatta minä uskon niiden ravitsevuuteen ja uudestisyntyävään voimaan.

D. Synnyttämisen arvo

Jeesuksen ihmeellinen syntymä alleviivaa jokaisen tavallisen syntymän ihmeellisyyttä. Se yksinkertainen totuus, että Jumala valitsi tulla maailmaan niin tavallisen sotkuisella tavalla kertoo vahvimmalla mahdollisella tavalla siitä että Hän todella on *“Immanuel - se merkitsee: Jumala on meidän kanssamme.”*⁴⁸. Jumala syntyi keskelle ihmisen ja eläimen jokapäiväisiä eritteitä.

Vanhan Testamentin aikana synnyttämisen kunnioitus oli niin suuri, että se juutalaisessa yhteisössä ylitti naisen kunnioituksen. Naisen arvo määräytyi pitkälti synnyttämisen kautta. Jeesus asetti tällaisen arvomaailman kyseenalaiseksi.

Ensinnäkin hänen tapansa kommentoida juutalaista avioerokäytäntöä oli naisen itseisarvoa puolustava. Vallitsevan lain mukaan mies saattoi ottaa eron vaimostaan tämän hedelmättömyyden takia. Laki jopa velvoitti miehen joko eroamaan tai hankkimaan toisen vaimon jos ensimmäinen ei ole synnyttänyt kymmenen vuoden sisällä.⁴⁹ Sellaista puolisoitten välistä sukupuolista kanssakäymistä, joka ei tapahtunut hedelmällisimpänä aikana ja joka ei tähännyntä hedelmöittymiseen, pidettiin saastaisena ja luonnonvastaisena. Jeesus piti miehen ja vaimon keskinäistä suhdetta ja sitoutumista vielä tärkeämpänä kuin sen fyysistä hedelmällisyyttä.⁵⁰

Viimeisinä hetkinään Jeesus julisti siunatuiksi ne naiset, jotka eivät ole synnyttäneet kun suuri ahdistuksen päivä tulee⁵¹ ja valittaa niiden naisten kohtaloa, jotka ovat raskaana tai imettävissä sinä päivänä - varsinkin jos se tulee talvella tai sapattina.⁵²

Nämä olivat järkyttäviä sanoja kulttuurissa jossa hedelmättömyyttä pidettiin naisen arvoa alentavana kirouksena. Jeesus ajatteli pakolaisiksi joutuvien äitien kohtuuttomia kärsimyksiä. Se tuntuu tänään aika luonnolliselta, mutta siihen aikaan mikään kärsimyksen määrä ei saanut estää naista täyttämästä velvollisuuttaan tulla äidiksi.

Lopuksi Jeesus vielä torjui ajalleen tyyppillisen siunauksen:

*“Jeesuksen näin puhuessa eräs nainen väkijoukosta sanoi kuuluvalla äänellä: Autuas se kohtu, joka on sinua kantanut! Autuaat ne rinnat, joita sinä olet imenyt!”*⁵³

Hienotunteisesti Jeesus ohitti siunauksen, jonka lähtökohta oli se, että nainen saa arvonsa vain synnyttämiensä lasten kautta. Hän vastasi toisella siunauksella, joka koski ketä tahansa - myös hedelmätöntä tai naimatonta naista:

“Niin, autuaita ovat kaikki, jotka kuulevat Jumalan sanan ja noudattavat sitä.”

Näistä viitteistä voimme päätellä, että naisen elämän korkein täyttymys ei Jeesuksen mielestä ollut lasten synnyttämisessä — outo ajatus hänen aikalaisilleen. Hän alleviivasi tätä käsitystä seurustelemalla ahkerasti epäpuhtaina pidettyjen ja syrjittyjen naisten kanssa.⁵⁴

Hänen seuraajansa eivät aina olleet yhtä radikaaleja. Vaikka tykkäänkin olla kukkona tunkiolla, en edes minä kehtaisi ladella tällaista tekstiä vaimolleni:

*“Sitä en salli, että nainen opettaa, enkä sitä, että hän hallitsee miestä; hänen on elettävä hiljaisesti. Ensimmäinen luotiin Aadam ja sitten Eeva, eikä petetyksi joutunut Aadam, vaan nainen antoi pettää itsensä ja rikkoi käskyn. Lasten synnyttäjänä hän on kuitenkin pelastuva, jos vain pysyy uskossa ja rakkaudessa ja viettää hillittyä, Jumalalle pyhitettyä elämää.”*⁵⁵

Se vielä menettelee ettei nainen saa hallita miestä. Eihän mieskään saa hallita naista.

Mutta nainenko ei saisi paljastaa edes viisauttaan miehelle??!! Se kuulostaa jo salaliitolta

miehiä vastaan. Haluaako Paavali todella pitää kaikki miehet tyhminä? Eikö hän muista että molemmat kreikankieliset sanat viisaudelle (*sofia* ja *sunesis*) ovat feminiinisiä?

Onneksi hän ottaa tämä kiellon täysin omalle vastuulleen sanomalla: “(minä) *en sallii*”, sensijaan että sanoisi: “*ei ole sallittua*.” Se antaa ainakin minulle suuremman vapauden väitellä vastaan. Ehkä hänellä oli paikalliseen tilanteeseen liittyviä tilapäisiä syitä, joista emme tiedä mitään. Ehkä seurakunta oli täynnä fanaattisia alkufeministejä tai aggressiivisia nalkuttajia, joiden edessä miehet olivat helisemässä.

Entä Paavalin koominen logiikka: mies on boss koska hänet luotiin *ennen* Eevaa? Saman logiikan mukaan paviaanin pitäisi hallita Paavalia, koska eläimet luotiin ennen miestä.

Entä sitten vetoamus siihen, että nainen lankesi ensin. Huomautan vain, että naisen langettamiseen tarvittiin itse Saatana. Miehellä riitti alastoman naisen kaino vihjaus.

Kumpi heistä oli sen perusteella helpommin kusetettavissa?

Aatamalla ja Eevalla taisi olla ihan tasavertainen koulutus elämän salaisuuksiin. Paavalin aikoina huoli naisten opettajuudesta saattoi perustua siihen käytännölliseen tosiasiaan, että nainen ei yleensä saanut minkäänlaista koulutusta. Tästä syystä he olivat tietenkin oppineisuutensa puolesta arvostelukyvyttömämpiä. Paavalin sanelema laki ei ollut omiaan korjaamaan tätä yhteiskunnallista vääryyttä.

Minusta näyttää siltä, että Paavali toistaa tässä Aatamin keksimää maailman yksinkertaisinta vastuunpakomenetelmää: “*Nainen, jonka sinä minulle annoit...*” Eli “*en minä olisi langennut, jos et olisi antanut minulle naista.*” *Miehen lankeemuksen syy on aina naisessa.*

Mitähän siitä olisi tullut jos Jumala olisi aloittanut luomalla kaksi miestä? Minun arvaukseni on, että he olisivat järjestäneet kunnon kilpailun siitä kumpi ehtii repiä useamman hedelmän kielletystä puusta ennen kuin se on tyhjä. Tasapeli olisi ratkaistu sillä kumpi jaksaa syödä niistä eniten.

Mutta eivät tolkkutumuudet tähän lopu: voiko todella olla niin, että nainen pelastuu vain lasten synnyttämisen kautta? Pelastuu mistä? Miehen kateudeltako? Onko tämä todella Paavalin kirje vai sähläsikö Jerusalemin postilaitos? Sama Paavali on Raamatun johdonmukaisin armon puolestapuhuja ja kaikkien ansiotekojen rienaaja.

Ainoa tapa löytää mitään tolkkua tähän pöyristyttävään teologiaan (josta ei löydy merkkiäkään muualta Uudessa Testamentissa) on ottaa se lohduttavana lupauksena siitä, että nainen on pelastuva synnytyksen *läpi*, kaikista sen vaivoista *huolimatta*, että nainen on pelastuva vaikka kuolisikin synnytykseen. Mutta näinkin ymmärrettynä lupaus tuntuu suoraan sanoen vähän turhalta. Miksi kellään naisella olisi mitään erityistä syytä pelätä joutuvansa kadotukseen juuri synnytyksen kautta?

Sorry vaan Paavali. Ei mene jakeluun tässä osoitteessa. Valitettavasti jotkut kirkkoisät innostuivat tällaisesta sovinismista vähän liikaakin.

Kristillinen historia

A. Ensimmäiset vuosisadat

Kun vastasyntynyt kristikunta alkoi monen kulttuurin ristiaallokossa hahmottaa kokonaiskäsitystään Kristuksesta ja ihmisen osasta maan päällä, syntyi valtava määrä teologisia raakileita, joista useimmat ovat jääneet raadoiksi. Vastakkaiset käsitykset kärjistivät toisiaan, mutta niin kauan kuin kenelläkään ei vielä ollut vahvaa

valtahierarkiaa takanaan, ristiriidat olivat myös jatkuvia luovuuden lähteitä. Vastaväittelijä löytyi aina naapurista tai vähintäänkin lähimmästä kaupungista. Vasta toisen vuosisadan puolivälissä oli syntynyt enemmistö, joka katsoi oikeudekseen ottaa käyttöönsä sanan *harhaoppinen* kuvaamaan vähemmistön käsityksiä.⁵⁶ Naisen asema ja arvostus oli seurakunnan neljän ensimmäisen vuosisadan ajan aikamoisessa myllerryksessä. Kaikki seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset nousivat hämmästyttävän keskeisiksi aiheiksi teologisessa väittelyssä. Neljän ensimmäisen vuosisadan aikana kristillinen kuva Jumalasta hahmottui muotoon, joka sitten pysyi aika muuttumattomana seuraavan vuosituhaten ajan. Molemmat teemat muotoutuivat erittäin ristiriitaisten ja vastakohtaisten käsitysten kautta. Naista sekä palvottiin että halveksuttiin. Seksuaalisuutta sekä ylistettiin että kartettiin. Jotkut tekivät Jumalasta naisen. Toiset puhdistivat Hänet kaikista feminiineistä piirteistä.

1. Gnostilaiset harhat

Nag Hammadin kirjakääröt, jotka löydettiin vuonna 1945, ovat rikastuttaneet kuvaamme ensimmäisten vuosisatojen kristillisyydestä ja varsinkin sen niinsanotusta gnostilaisesta (*gnosis* = tieto) haarasta.

Gnostilaiset herättivät uudestaan henkiin monta ikivanhaa myyttiä, joiden avulla he täydensivät juutalaiskristilliseltä pohjalta lähtevää teologiaansa. Vapaasti soveltaen ja villiä mielikuvitusta käyttäen he loivat uskonnon historian ehkä yksityiskohtaisimmat tarinat siitä, mitä luomisen kulissien takana tapahtui.

Mikään ei ollut heidän “tiedoltaan” salattua.

He käyttivät runsaasti vanhoja seksuaalisia symboleja kuvatakseen Jumalaa. Koska ihminen luotiin mieheksi ja naiseksi he päättelivät että Jumalankin täytyy olla sekä feminiininen, että maskuliininen. Toiset heistä näkivät Jumalan taivaallisena pariskuntana. Kolmannet löysivät Jumalan feminiinisen puolen Pyhästä Hengestä. He muistuttivat, että vaikka kreikkalainen sana *pneuma* olikin neutrissa niin heprealainen sana Hengelle (*ruah*) on feminiini.⁵⁷

Vastakohtana kirkon ortodoksiselle linjalle, joka yhä enemmän alleviivasi Jumalan maskuliinista puolta, gnostilaiset alkoivat vähitellen korostaa Jumalan feminiinistä puolta maskuliinisuuden kustannuksella. Yksi gnostilaisuuden lempiajatuksia oli **Eevan** korottaminen jumalallisen hengen symboliksi. Sen seurauksena he antoivat seurakuntiansa naisille paljon siitä kunnioituksesta ja asemasta, jonka kirkollinen päävirta oli heiltä enenevässä määrin kieltämässä.

Tämä tarjosi myös käytännöllisen kilpailuasetelman ortodoksien linjan kanssa: gnostilaiset tarjosivat naisille mahdollisuuden opettaa, profetoida ja toimia jopa pappeina. Tämä houkutteli puoleensa naisia varsinkin niistä seurakunnista, joissa naisen asema oli joutumassa yhä tiukemman kontrollin alaiseksi. Piispat **Ireneus** ja **Tertullianus** valittivat, että heidän seurakunnistaan monet “*tyhvät naiset*” olivat siirtyneet gnostilaisten leiriin.⁵⁸

Kaikesta tästä huolimatta gnostilaisia vaivasi tiukimpia ortodoksejakin ankarampi seksuaalikielteisyys. Itse asiassa koko aineellinen maailma oli surkea seuraus jumalallisesta huolimattomuudesta. Tavalla taikka toisella ihmisen oli saatava tieto (*gnosis*) tai valaistus, joka vapauttaisi hänet tästä kirotusta sidonnaisuudesta maallisuuteen. Useimmat gnostilaiset ryhmät aloittivat hengelliset harjoituksensa niin

ankarasta seksuaalikielteisyydestä, että voi pitää ihmeenä miten liike selvisi hengissä yhtä sukupolvea pidempään. Teologiaan ja jumalakuvaan perustuvaa seksuaalikielteisyyttä on kyllä pidettävä heidän keksintönään.⁵⁹

Jotkut gnostilaiset menivät aivan toiseen äärimmäisyyteen. Koska Jumala on sitonut meidät niin toivottoman vahvoihin siteihin lihallisuuteen, niin miksi emme nauttisi siitä sielumme kyllyydestä? Vastaus taistelemiseen olisi vain orjuuden vahvistumista. Seksuaalinen hillittömyys oli heidän absurdi tapansa kapinoida lihallisuutta vastaan.

2. Vapaus ja tasa-arvo

Ensimmäisten vuosisatojen aikana naimattomuudesta tuli suosittu kristillinen ihanne. Aluksi se ei suinkaan perustunut seksuaalikielteisyyteen, niinkuin usein väitetään.

Päällimmäisenä oli kaksi käytännöllistä syytä: *vapaus ja inhimillisuus*.

Meillä ei ole kovin paljon dokumentteja tavallisen lukutaidottoman kristityn valintojen motiiveista. Sen voimme kuitenkin päätellä, että ainakin aluksi tärkeimmät naimattomuuden perusteet olivat tasa-arvo ja vapaus. Yhteiskunnan tarjoamat valmiit miehen ja naisen roolit eivät olleet kovin innostavia nuorille, jotka olivat saaneet kipinän uudesta vapauden ihanteesta. He uskoivat olevansa vapaita siitä mitä pakanat kutsuivat *kohtaloksi*, eivätkä suostuneet käytännössäkään alistumaan siihen.

Naimattomuus oli nimenomaan nuorelle naiselle monella tavalla vapauttava ja radikaali ratkaisu. Sensijaan, että hän olisi alistunut hyvin varhaiseen (tavallisesti noin 14 vuoden ikäisenä) vanhempiensa järjestämään avioliittoon ja kuluttanut nuoruutensa synnyttämällä lapsia, hän sai naimattomuuden kautta mahdollisuuden opiskella, matkustaa (vaikkei se mitään interreilaamista ollutkaan) ja vastata omasta taloudestaan.

Näitä mahdollisuuksia maallinen kulttuuri ei tarjonnut naisille. Hautakirjoituksista on päätelty, että nuorena naineet naiset kuolivat keskimäärin 23-vuotiaina synnyttyään sitä ennen viisi lasta, joista vain osa jäi eloon.⁶⁰ On varmaa, että monet roomalaiset naiset olivat salaa kateellisia näille nuorille kristityille neitsyeille. Sellainen valinta ei heille olisi ollut yhteisöllisesti hyväksyttävää.

Lapsen syntymä oli tuon ajan roomalaiselle naiselle usein hirvittävä kokemus. Syntynyt lapsi ei koskaan ollut hänen. Se oli talon isännän. Jos isäntä ei poiminut lasta lattialta synnytyksen jälkeen, se oli kannettava ulos kuolemaan tai muiden otettavaksi.⁶¹ Rooman kaatopaikat eivät koskaan olleet hiljaisia.

Miehet selvisivät helpommalla. Heidän oletettiin menevän naimisiin vasta 17 -25 vuotiaina. Heillä oli sentään mahdollisuus opiskella ja hankkia ammatti ennen avioliiton solmimista. Mutta hekin joutuivat ongelmiin, jos eivät avioliiton kautta astuneet suvun ja yhteiskunnan heille määräämään rooliin. Lasten ja aikuistenkin kuolleisuus oli niin suuri, että jokaisen pariskunnan oli synnyttävä ainakin viisi lasta, jotta kaupunkien väkiluku pysyisi edes ennallaan. Lasten siittäminen ja synnyttäminen oli pyhä kansalaisvelvollisuus. Sen laiminlyöminen oli petos yhteiskuntaa vastaan.

Vahvojen yhteisöllisten roolien paineessa ei ole mikään ihme että naimattomuuden valinta oli monelle nuorelle käytännöllinen tapa toteuttaa kristillistä vapautta. Perheen, suvun ja valtion odotusten voittaminen oli uuden maailmanvalloituksen alku. Jokainen meistä, joka on kokenut nahoissaan mitä kapina omaisten odotuksia vastaan voi maksaa, ymmärtää tämän alkukristillisen vapaustaistelun mielekkyyden. Yhteisölliset paineet olivat silloin erilaiset ja paljon vahvemmat kuin nyt.

Toinen syy oli inhimillisen kärsimyksen minimoiminen. Meidän on aika vaikea paneutua siihen millä tavalla hirvittävät vainot vaikuttivat ensimmäisten kristittyjen käsityksiin perhe-elämästä. (Ehkä pääsemme edes alkuun kuvittelemalla, miten pelkästään lapsilisien pudottaminen puoleen vaikuttaisi *meidän* asenteeseemme lasten “tekemiseen.”) Yhä useammat menettivät vanhempansa, puolisonsa tai lapsensa keisarin alttarilla. Pietarikin oli joutunut katsomaan sivusta kun hänen vaimonsa kuljetettiin mestattavaksi. Tällaisessa tilanteessa on aika luonnollista kysellä itseltään:

“Miksi tahallani järjestäisin itselleni ja muille ylimääräisiä sydänsuruja ja entistä vaikeampia moraalisia dilemmoja menemällä naimisiin ja tekemällä lapsia, kun keisarin sotilaat voivat huomenna heittää minut gladiaattorien harjoittelukappaleiksi? Miten kehtän, jos minua kiristetään lasteni tappamisen uhalla kieltämään Jumalani? Miten puolisoni ja lapseni kehtävät, jos minut viedään seuraavaksi mestattavaksi? Naimattomamana olen vapaampi ja rohkeampi palvelemaan Jumalaa.”

Tämän valinnan tehneiden nuorten elämäkertoja luettiin innostavina sankarikertomuksina monen seuraavan vuosisadan ajan.

Mutta toisen ja kolmannen vuosisadan aikana tapahtui hiljainen vallankumous kristikunnan sisällä: papisto kasvatti valtaansa ja oppimattomien maallikkojen mahdollisuus vaikuttaa seurakuntaelämän laatuun väheni.

3. Kirkkoisien perintö

Alkukirkollinen päävirta, joka kutsui itseään ortodoksiseksi, jätti kaikki rikkaat viittaukset Jumalan äidillisyyteen tai feminiinisyyteen gnostilaisille, joita monesta hyvästäkin syystä pidettiin harhaoppisina.

Emme tarkkaan tiedä miksi niin kävi, mutta jo toisen vuosisadan loppupuolella katosi Jumalan äidillisyyden myötä myös naisen ja erityisesti seksuaalisuuden ja synnyttämisen arvostus. Vaikka alkuseurakunta oli ollut ympäristöön nähden poikkeuksellisen avoin tunnustamaan naisten tasa-arvon, niin vuodesta 200 eteenpäin varhainen kirkkohistoria ei enää tunne yhtään naista opetuksellisessa, papillisessa tai piispallisessa tehtävässä. Kaikki sitä yrittäneet ryhmät oli julistettu harhaoppisiksi.

Varsinkin avioliitossa elävien naisten asema kävi yhä tukalammaksi. Heillä ei voinut olla julkisia tehtäviä, mutta heidän tehtävänsä vaimona ja äitinä tuli yhä naiskielteisemmän teologian rasittamaksi. Alkuseurakunnassa miehet ja naiset olivat kokoontuneet yhdessä jumalanpalvelukseen. Nyt heitä alettiin palauttaa juutalaisen kulttuurin määrittelemiin rajoihin, kirkoissa oli eri tilat naisille ja miehille. Vähän myöhemmin heiltä vietäisiin jopa vanha juutalainen arvostus lasten synnyttäjinä.

Sitä mukaa kun kirkko luopui odottamasta Jumalan valtakunnan välitöntä tuloa, se taantui takaisin vanhoihin perinteisiin ja lakkasi joiltakin osin elämästä niinkuin valtakunta olisi jo tullut. Juutalaisessa perinteessä Eevasta ei koskaan tehty minkäänlaista lankeemuskertomuksen syntipukkia, joka oikeuttaisi suhtautumaan naisiin alentavasti. Vasta kirkkoisät keksivät kuinka hyödyllinen hahmo hän onkaan edustamaan feminiinistä aistillisuutta, typeryyttä ja petollisuutta. Eevan syyllistäminen toimi teologisena perusteena sille, että naisen tulisi alistua miehelle.

Origenes (185-254), seitsemän lapsen sisarusarjan esikoinen, oli 17 vuoden ikäinen kun sotilaat hakivat hänen kristityn isänsä suoraan kotoa mestattavaksi. Äidin piti piilottaa hänen vaatteensa, ettei poika olisi juossut perään ja itsekin joutunut marttyyriksi.

Parikymppisenä nuorukaisena hän pyysi itselleen siihen aikaan kristittyjen miesten joukossa hyvin tavallista rutiinileikkausta.⁶² Jälkipuberteettinen kastraatio tuli liian myöhään. Se ei estänyt hänen miehisiä hormonejaan jylläämästä eikä yhtään helpottanut hänen elinikäistä taisteluaan seksuaalisia haluja vastaan.

Origeneelle selibaatti oli radikaali tapa mahdollisimman täydellisesti sanoutua irti tämän maailman järjestyksestä. Jos ei avioliiton ja seksuaalisten halujen kautta kuulunut tämän maailman systeemiin oli vapaampi kuulumaan Jumalalle ja saamaan identiteettinsä Hänen kautta. Hän odotti Jumalan valtakunnan tulemistä aikana, jolloin kaikki verisiteisiin perustuvat suhteet haihtuisivat merkityksettöminä ilmaan. Silloin ei edes **Aabrahamia** kutsuttaisi enää **Iisakin** isäksi, vaan jollakin toisella, syvemmällä ja merkityksellisemmällä, nimellä.⁶³

Vaikka hän kielsi seksuaalisuuden merkityksen, hän herätti sen henkiin toisella tasolla. Origenes oli ensimmäinen, joka selitti Rakkauden ylistyslaulun (Korkea Veisu) ihmisen ja Kristuksen välisen intohimoisen suhteen kuvaukseksi.

Valittavasti hän ei suostunut näkemään miehen ja naisen välistä suhdetta edes alemman tason aavistuksena tästä hengellisestä rakkaussuhteesta. Kaikki ihmisten välinen aistillisuus oli korkeimman rakkaussuhteen vihollinen. Se vain tylsistyttivät hengen ja sinetöi ihmisen orjuutuksen lihaan.

Origeneen radikaalisuus on minusta ihailtavaa, mutta se jätti surullisen ja kipeän varjon maan päälle: tavallisen kristityn miehen ja naisen keskinäinen rakkaus ja lojaalisuus, lapsen odottamisen jännitys, synnyttämisen vaiva ja onni, ilo pienokaisen ensimmäisistä askeleista jne. olivat tämän käsityksen mukaan vain tuskallisia muistutuksia siitä, kuinka kaukana nämä raukat olivat Jumalan valtakunnasta.

Tavallisesta isästä ja äidistä sen on täytynyt tuntua yhtä vaikealta kuin **Tertullianuksen** (noin v.155 - 220.) opetus siitä, että huoruus ja aviollinen seksi ovat yhtä pahoja, toinen niistä on vain laillisempi.⁶⁴

Niin yleinen oli kirkkoisien kielteinen asenne sukupuolisuutta vastaan, että heidän teksteistään voisi saada liiankin ikävän makuisen sitaattikokoelman. Tehdäksemme heille edes kohtuullista oikeutta niitä olisi kuitenkin tarkasteltava suurempaa historiallista taustaa vastaan. Yksi esimerkki siitä:

23-vuotiaana **Johannes Kryostomos** (347-407) tunsu kutsumusta liittyä vuorilla asuviin pyhiin miehiin. Kaksi vuotta **Silpios**-vuoren luolissa riitti hänelle. Henkiahieverissä hän palasi kotikaupunkiinsa **Antiokiaan**, jossa hän tervehtyttyään ryhtyi ensin diakoniksi ja sitten tulisieluseksi papiksi. Hän hyökkäsi kaupungin systeemiä vastaan saarnaamalla selibaattia. Pian seurakunta huolehti aineellisesti yli kolmestatuhannesta naisesta, jotka olivat kieltäytyneet pyhästä velvollisuudestaan kaupunkia kohtaan: he eivät synnyttäneet sille uusia lapsia. Johannes opetti, että kenenkään ruumis ei kuulunut kaupungille, vaan jokaiselle itselleen ja Jumalalle. Ihminen oli hänen mielestään lisääntynyt ihan tarpeeksi. Maa oli jo täytetty.

“Avioliitto ja synnytytuskat, aistillisuus ja yhdyntä, omaisuuden hankinta ja siitä huolehtiminen...”, kaikki nämä tulisivat hiljenemään Herran tulemuksen odottamiseen.⁶⁵

Jos kristittyjen miesten piti välttämättä mennä naimisiin, se tapahtui vain bordellien tarjoamien kiusausten välttämiseksi, ei edes suvun jatkamisen takia. Oma vaimo hillitsi miesten huoruuden vimmaa. Jos lapsia tuli, miehen piti ankaralla vihalla pitää perhettä kurissa. Hänen vihansa oli oltava kuin Herran tuli.

Seksuaalikielteisyys ei kuitenkaan ollut hänen pääasiansa. Hänen visionsa oli rakentaa uusi vanhurskas yhteisö, joka tekisi tyhjäksi kaiken sen, minkä hän näki pahana 250 000 asukkaan Antiokiassa.

Kaupungin köyhät pistivät nauvoja päähänsä ja invalidisoivat lapsiaan herättääkseen kaupungin rikkaissa myötätuntoa ja saadakseen almuja. Tämä oli suuri häpeä kaupungille, jossa Jeesuksen seuraajia ensimmäistä kertaa kutsuttiin kristityiksi.

“Ilman neitseellisyyttä on mahdollista nähdä Jumalan valtakunta, mutta joka köyhän ohittaa ei ikinä näe valtakuntaa.”⁶⁶

Perheen isien oli huolehdittava siitä, että rahaa ei kulutettu mihinkään turhaan.

Aviovuoteen alla säilytettiin kuppi johon jokainen päivän aikana säästetty raha illalla pantiin. Se kuului kaupungin köyhille.

“Jumalan avulla Antiokian kristityt pystyvät ruokkimaan kymmenen kaupungin köyhät.”⁶⁷

On ehkä liioiteltua kutsua köyhistä huolehtimista äidilliseksi ominaisuudeksi, vaikka naiset ovatkin olleet siinä paljon ahkerampia. Yhdessä asiassa Johannes kuitenkin osoitti lihaan ja vereen samaistumisen tajua, joka herkemmin nousee vain synnyttäneen naisen sydäimestä:

Antiokian rikkaat kylpivät alastomina julkisissa kylpylöissä. Auringolta suojatun ja koruilla koristetun vaalean ihon paljastaminen oli vain hävyttömän ylemmyyden viestimistä. Köyhät auringon polttamat kerjäläiset eivät edes pystyneet suojaamaan rujoa alastomuuttaan. Kylpylöiden kaunistukseksi palkattiin nuoria alastomia tyttöjä eläviksi patsaiksi joilla miehet voivat viihdyttää itseään jos huvitti. Heitä ei pidetty ihmisinä ollenkaan, joten heillä ei ollut oikeutta minkäänlaiseen seksuaaliseen häpeän tunteeseen. Johannes Krysostomos oli toista mieltä:

“Älkää sanoko, että se joka on riisuttu on huora. Heidän ruumiinsa on sama kuin meidän, joten heidän olemuksensa ei voi olla toisenlainen kuin vapaan ihmisen.”

Johannes yritti luoda yhteisön, jonka empatia perustui syvään fyysiseen samaistumiseen kaikkein nälkäisimpien ja seksuaalisesti häväästyimpien ihmisten tunteisiin.

Seurakuntalaisten oli opittava näkemään jokainen ihminen oman fysiikkansa kautta ennen kuin he oppivat rakastamaan häntä Kristuksen rakkaudella.

Näin lyhyestikin kuvattua kokonaisuutta vastaan kaikki kirkkoisien seksuaalikielteisyys ei ollut niin tyhmää ja julmaa kuin miltä se irrallisten sitaattien valossa voi kuulostaa.

Vainojen keskellä sukupuolikielteiset opit jäivät ainakin aluksi painoarvoltaan toissijaisiksi. Kristityt keskittyivät enemmän rohkaisemaan itseään ja toisiaan kertomuksilla poikkeuksellisen rohkeista marttyyrikuolemista.

Yksi kaikkein liikuttavimpia näistä oli kertomus kahdesta nuoresta äidistä nimeltä **Perpetua** ja **Felicitas**, jotka kokivat marttyyrikuoleman v.203. Kumpikaan ei pitänyt äitiyttään millään tavalla alentavana, vaikka se tuottikin ylimääräisiä haasteita hirvittävän kuoleman edessä. Perpetua kuvaa päiväkirjamerkinnöissään kuinka onnellinen hän oli, kun hän vankilassa imetti lastaan ja kuinka kiitollinen hän oli siitä, että lapsi ehti vieroittua ennen kuin hänet tapettiin ja lapsi jäi Perpetuan isän hoiviin.

Perpetuan kumppani, Felicitas, oli vankilaan joutuessaan kahdeksannella kuukaudella raskaana. Rooman laki kielsi tuomitsemasta raskaana olevaa naista kuolemaan, joten hänet jätettiin vankilaan odottamaan synnytystä. Felicitas pelkäsi jäädä yksin odottamaan kuolemaansa. Koko muun ryhmän kanssa hän vuodatti tuskansa rukouksessa Jumalalle.

Heti sen jälkeen alkoivat synnytyspoltot. Hän synnytti terveen tyttövauvan, jonka antoi erään uskonsisarensa kasvatettavaksi. Vankitoverit pitivät Felicitaksen ennen aikaista ja onnistunutta synnytystä Jumalan antamana rohkaisuna kaikille.

Pari päivää myöhemmin hän astui yhdessä muiden kanssa areenalle — yhdestä verikasteesta toiseen. Raakoihin näytelmiin tottunut yleisö kauhistui kun naiset riisuttiin ja he huomasivat Felicitaksen rintojen vuotavan maitoa:

“Mitä hyötyä heillä on uskonnosta jonka puolesta ovat valmiita vaikka kuolemaan?” ⁶⁸

Tässä laajasti tunnetussa kertomuksessa ei ollut mitään viittauksia äitiyden alentavuuteen tai synnytyksen saastaisuuteen sen enempää kuin vihjeitä selibaatin paremmuudesta. Marttyyriuden edessä miesten luomat teologiset kuriositeetit eivät painaneet yhtään mitään.

4. Augustinus & kumppanit

Piispa **Ambrosiusta** (334-397) pidetään yhtenä katolisen kirkon suurhahmoista. Hänen aikanaan oli jo monen suulla käynyt selväksi, että ihmisen syntymään liittyi jotain saastaista. Miehen siemenen ja naisen veren limainen sekoitus (näin siittäminen miellettiin) tuotti ihmisen alkuun jotain salaperäisen pahaa. Koko synnytysprosessi kaikkine vaivoineen oli auttamattoman “epähengellistä”. Synnytysveri ja kohdun “jätteet” olivat kaikkea muuta kuin pyhiä. Nyt jo yleisessä käytössä ollut lapsikaste tarjosi tähän sotkuun kiireisen puhdistusrituaalin. Ambrosius alleviivasi juuri tämän riitin merkitystä, ei vain ensimmäisenä askeleena kohti suurempaa pyhyyttä, vaan ehdottomana porttina, joka erotti kirkon jäsenet muusta ihmiskunnasta.

Näistä syistä Ambrosius kiinnitti erityistä huomiota Marian neitseestä sikiämiseen. Maria oli alusta lähtien vapaa tästä synnillisestä sotkusta. Eikä siinä kaikki: Edes synnytys ei vienyt hänen neitsyyttään. Se ei avannut hänen kohtuaan, eikä rikkonut hänen immenkalvoaan. Hänen kohtunsa oli ikuisesti sinetöity turmelukselta. Ambrosius löysi **Hesekielin** näystä erinomaisen sopivan todisteen tästä:

“Herra sanoi minulle: » Tämä portti pysyy suljettuna. Sitä ei ole lupa avata, eikä kukaan saa kulkea siitä. Herra, Israelin Jumala, on tullut siitä temppeliin, ja siksi se pysyy suljettuna. “ ⁶⁹

Maria siis pysyi neitsyenä. Evankeliumien puheet Jeesuksen veljistä ja itsestään selvä oletus **Joosefin** ja **Marian** normaalista avioliitosta sivuutettiin ovelin selityksin. Jos Maria olisi Jeesuksen syntymän jälkeen elänyt normaalia avioelämää hän ei olisi kelvannut esimerkiksi koskemattomuudesta ja synnittömyydestä. Maria oli ikuinen neitsyt (myöhemmin katolinen kirkko julisti hänenkin siinneen Pyhästä Hengestä). Hänen esimerkkiään seuraava nuori nainen ei varjellut neitsyyttään vain avioliittoon asti, vaan myös sen sisällä jos ihan välttämättä oli mentävä naimisiin. Jokaisen jo naimissa olevan miehen, joka ryhtyi papiksi oli siitä eteenpäin pidättäytyttävä sukupuolielämästä vaimonsa kanssa.

Kirkkoisä **Augustinus** (v. 354 -430) oli se herra, jonka taistelu seksuaalisuuden kanssa tulisi yli vuosituhannen ajan vaikuttamaan länsimaisen kristillisyyden tapaan suhtautua sukupuoliisuuteen ja synnytykseen. Hän on myös ensimmäinen kirkkohistorian hahmoista, jonka seksuaalisista kokemuksista meillä on varsin tarkat tiedot. Hän käsitteli niitä ajalleen ainutlaatuisessa oma-elämäkerrassaan: *Tunnustukset* (v.397).

Kahdeksantoista vuotiaana opiskelijana hän löysi itselleen rakastajattaren, jonka kanssa viihtyi kolmetoista vuotta. Siitä huolimatta, että he ilmeisesti käyttivät jonkinlaista ehkäisyä, **Milanese** synnytti hänelle pojan nimeltä **Adeodatus**.⁷⁰

Kuunneltuaan piispa Ambrosiuksen tulisia saarnoja Augustinus tunki kutsumusta papiksi, mutta ei kehdannut mennä pyytämään edes kastetta ennen kuin oli eronnut rakkaasta sängynlämmittäjästään. Milanese suostui, järjestämättä Augustinukselle hankaluuksia. Hänen ja Adeodatuksen myöhemmästä kohtalosta emme tiedä mitään.

Silti hän kuuluu kirkkohistorian suuriin tuntemattomiin vaikuttajiin. Niin syvät jäljet hänen naiseutensa jätti Augustinuksen elämään.

Augustinus kehitti teologiaansa **Hippon** piispana pohjois-Afrikassa.

Hänen seksuaalikielteistä mainettaan on ehkä paisuteltu. Olihan hänellä ilmeisen hyvä kokemus siitä. Saarnatessaan vastaviihitylle parille hän varoitti enemmän väkivallasta, epärehellisyydestä ja alistamisesta kuin seksuaalisista synneistä. Kirjoittaessaan afrikkalaisille nunnille hän varoitti heitä halveksimasta naimisissa olevia sisariaan.⁷¹

Mutta silti...

Hänkin näki seksin välttämättömänä pahana välttämättömän hyvän saavuttamiseksi — ihmissuku ei saanut loppua kesken ennen maailmanloppua.

Suurimpana ongelmana hän piti seksuaalisen halun *kontrolloimattomuutta*. Jos erektio ei kumartanut kieltoa, eikä noussut käskystä se johtui lankeemuksen tuottamasta perisyntistä: ruumis ei enää kaikessa totellut *tahtoa*. Synnillinen kontrolloimattomuus oli astunut ihmisen elämään. Kosteat unet ja spontaanisti nousevat eroottiset halut olivat todisteita siitä, että kuilu tahdon ja kehon välillä oli ylittämätön.

Kuulostaako tutulta: syntiä on kaikki se mitä et pysty hallitsemaan. Hän oli ihan vakavissaan. Koska seksuaalinen halu ei toiminut tahdonalaisesti, se oli syntiä siitäkin huolimatta, että halu ei johtanut moraalittomiin tekoihin. Ilmankos hän tuli siihen tulokseen, ettei ihmisellä ole minkäänlaista vapaata tahtoa. Jos pappi ei saanut kolmatta jalkaansa tottelemaan tahtoaan, hänen oli ihan turha puhua minkäänlaisesta tahdon vapaudesta.

Eikö tämä pakonomainen tarve hallita, pitää kurissa, kontrolloida ja pitää järjestyksessä ole aina ollut nimenomaan miehinen taipumus? Onko se todella miehen pyhä kutsumus? Ainakin synnyttäneet naiset tietävät, että ruumiiseen on luotettava yrittämättä liiaksi kontrolloida sitä. Kaikki yritykset hallita synnytystä vain vaikeuttavat sitä (näin minulle ainakin on kerrottu). Sekö on syntiä, että ei hallitse kaikkea? Tämä on aina ollut maskuliinisen teologian kuningasajatuksia. Nainen olisi luultavasti taipuvaisempi sanomaan, että juuri se on syntiä, että yrittää hallita kaikkea. He tuntevat tämän synnin liiankin hyvin — hallitun näkökulmasta.

Toisin kuin monet edeltäjänsä Augustinus oletti Aatamin ja Eevan rakastelleen jo paratiisissa. Mutta ennen lankeemusta homma oli ihan erilaatuinen: Se tapahtui täysin tahdonalaisesti ilman *libidon* ohjausta. Se oli yhtä hyvin hallittu ja henkinen homma kuin sivistynyt kättely.⁷²

Vaikka hän edelleen saarnasikin ankaraa itsekuria, seksuaalisuudesta oli tullut hänelle voittamaton vihollinen, lopullinen todiste siitä, että ihmisen tahto on loppujen voimaton synnin edessä. Tahto ei ole vapaa vaan ehdottomasti synnin orja. Tästä teemasta hän kävi perusteellisimmat teologiset väittelynsä **Pelagiuksen** kanssa, joka ei suostunut niin pessimistiseen ihmiskäsitykseen.

Tämä Augustinukselle keskeinen käsitys taittoi kuitenkin kärjen kaikkein fanaattisimmalta askeesilta, epätoivoiselta yritykseltä itsekurilla voittaa vihollisista suurin. Hän suhtautui edeltäjiään suopeammin avioliittoonkin, mutta ei koskaan löytänyt näkökulmaa, josta käsin olisi voinut arvostaa seksuaalisuutta miehen ja naisen välisen suhteen rikastuttajana. Tämä ei ollut vain teologinen ongelma vaan osa Augustinuksen omaa henkilökohtaista tragiikkaa. Hänen saarnansa aviopareille olivat kaukaisen surun pehmentämiä: jossain eli ehkä vieläkin nainen, jonka kanssa hän ei voinut koskaan yhdessä palvella Jumalaa — ja hänen synnyttämänsä lapsi. Saarnoissaan hän muutti tämän surun teologiseksi: jokainen yhdyntä ja jokainen synnytys on surullinen muistutus ihmisen langenneisuudesta.⁷³ Teologisesti perusteltu seksuaalinen häpeä oli lopullisesti hiipinyt jokaisen hermiitin luolaan ja jokaisen pariskunnan makuuhuoneeseen. Kaikkein synkimmän varjon synnytystapahtuman ylle toi hänen teoriansa siitä, että perisynti siirtyy sukupolvelta toiselle *siemennesteen* kautta. Hänen teologiansa kautta *elämästä tuli kuolemaan johtava tauti joka tarttuu sukupuoliyhteyden kautta*. Synnytystuskia Augustinus piti toisena merkinä perisyntistä. Hän kieltäytyi pitämästä synnytystyötä osana luotua ihmisyyttämme. Hänelle se oli *todiste* perisyntistä. Jos sitä ei olisi, lapset syntyisivät ilman kipua ja vaivaa. Juuri sellaiseksi hän kuvitteli Marian synnyttämisen olleen. Jeesus vain tuli, eikä nuoren ensisyntyttäjän tarvinnut edes hikeään pyyhkiä. Jeesuksen synnytys ei siis ollutkaan yhtä sotkuinen ja vaivalloinen kuin kaikki “tavalliset” synnytykset. Vapahtajan synnyttäminen ei siis ollutkaan Jumalan ylistyslaulu jokaiselle “tavalliselle” synnytykselle.

Miksi tämä teoria tuli niin hyväksytyksi? Onko niin, että me niin epätoivoisesti tarvitsemme *selityksen* kaikelle mikä tuntuu vaikealta? Ovatko naisetkin olleet taipuvaisia tuntemaan mieluummin *syyllisyyttä* kuin yksinkertaista *avuttomuutta* elämän tuskallisen ihmeen edessä?

Yksi käytännön seuraus tästä opista oli, että lapsikaste tuli paljon kiireellisemmäksi ja luonteeltaan toisenlaiseksi toimenpiteeksi. Kun lapsikaste alunperin otettiin käytäntöön se suoritettiin samaan aikaan kuin juutalainen ympärileikkaus, eli kahdeksan päivää synnytyksen jälkeen. Todennäköisesti lapsikasteen alkuperäinen muoto olikin hengeltään enemmän positiivinen vihkimisriitti, joka yhdisti lapsen elämään ja seurakunnan yhteyteen.

Augustinuksen vaikutuksesta siitä tuli enemmänkin saatanankarkoitusrituaali. Uskottiin, että Saatanalla oli erityiset vapaudet tehdä vahinkoa kastamattomalle lapselle tai tappaa hänet. Miespapeille tuli kova kiire rynnätä heti synnytyksen jälkeen korjaamaan ensimmäisen syntymän puutteet tarjoamalla tilalle toista syntymää kasteen kautta.

5. Poikkeukset

Kaikki gnostilaiset eivät korostaneet Jumalan feminiinisyyttä eivätkä myöskään kunnioittaneet naista. Toiset taas korostivat Jumalan maskuliinisuuutta, mutta arvostivat silti naisia. Gnostilaisuus koostui niin monesta lahkosta ja mitä eriskummallisimmista teksteistä, että siitä on vaikea hahmottaa yleiskuvaa.

Myös oikeaoppisen kirkon teologeissa löytyy niitä, jotka eivät olleet unohtaneet Raamatun antamia vihjeitä Jumalan äidillisyydestä ja Paavalin julistusta siitä, että Kristuksessa ei ole miestä eikä naista. Nämä lempeät kipinät kuitenkin sammuiivat ankaran miehisissä tuulissa, jotka alkoivat puhalttaa oikeaoppisen kirkon ylle.

Syyrian kielen *henkeä* tarkoittava sana oli feminiininen. Ehkä tästä syystä sen alueen kristityt saivat aiheen mieltää Jumalan äidillisyyden Pyhän Hengen kautta. Eräässä heidän teksteissään Pyhä Henki lausuu näin:

“Minä muotoilin heidän jäsenensä, Omat rintani minä tarjosin heille, että he voisivat juoda minun pyhää maitoani ja elää sen kautta.”⁷⁴

Klement Aleksandrialainen (noin v. 150-215.) oli aikansa ahkerimpia kristittyjä papyruksen kuluttajia. Hän mm. kokosi kristikunnan ensimmäisen koko Raamattua kattavan selitysteoksen. Suuri osa hänen teksteistään komeilee vieläkin teologisten kirjastojen hyllyillä. Siinä missä monet menivät aineellisen maailman kieltämisessä äärimmäisyyksiin asti Klement korosti jokaisen arkisen hetken ja tapahtuman pyhyttä. Hän oli kirkkoisista ainoa (?), joka vielä kutsui Jumalan sanaa sekä äidiksemme että isäksemme.⁷⁵ Hänen lähtökohtansa oli usko siihen, että kaikki luonnollinen oli Jumalan siunaamaa.

Vastakohtana nopeasti kehittyvälle asketismin ihannoimiselle Klementin pitkä ylistyslaulu avioliitolle ja seksuaalisuudelle on varhaisen kirkkohistorian inhimillisimpiä dokumentteja. Hän piti gnostilaisten aineellista maailmaa halveksivaa seksuaalikielteisyyttä jumalanpilkkana. Oikeaoppisten vastaavia tendenssejä hän ei uskaltanut suoraan arvostella. Osoite löytyi kauempaa, vaikka aihe oli kiusallisen lähellä. Hänelle lapsen siittävä siemenestekin oli pyhää. (Tosin hänkin opetti puolisoille sellaista aviollista itseuria, joka tänä päivänä tuntuisi aika puritaaniselta.) Synnytystäkin hän ylistää jopa koko maailmankaikkeuden (!!!) alkuna:

“Jos syntymisessä on jotain pahaa, antaa pilkkaajien myös sanoa, että meidän Herramme joka tuli synnytyksen kautta syntyi pahuudessa... syntymä on pyhä. Sen kautta on tehty koko maailma, luonto... evankeliumi ja Jumalan tunteminen.”⁷⁶

Kun hän kehottaa naisia osallistumaan kirkon tehtäviin, hän kirjoittaa harvinaisen listan kaikista niistä Raamatun naisista, joita hän ihailee. Hän lisää siihen vielä monta aikansa naispuolista filosofia, taidemaalaria ja runoilijaa.

Mutta Klementin lämmin sydän luonnolliselle naiseudelle ja kunnioitus tavallista perhe-elämää kohtaan ei saanut kirkon korkeimmalta johdolta tukea. Heille päivän sana oli *neitsyys*.

Jovianus oli selibaatissa elävä munkki, joka paheksui ihailijoidensa osoittamaa halveksuntaa avioliitossa eläviä kohtaan. Hän nousi puolustamaan naimissa olevien kristittyjen sisarten ja veljien tasavertaisuutta. Hänen mielestään jokainen kastettu kristitty on tasa-arvoinen. Jokaiselle oli annettu sama anteeksiannon armo ja Pyhän hengen osallisuus. Kaikki olivat yhtä pyhiä. Hän protestoi ankarasti naimattomuuden yli-ihannointia ja väitti sellaista asennetta luonnonvastaiseksi. Naimattomuus oli hänen mielestään yksi kutsumus muiden joukossa. Erityisesti hän varoitti selibaatissa eläviä naisia halveksimasta naimisissa olevia ja lapsia synnyttäviä sisariaan. Hänelle ainoa pyhä neitsyt oli seurakunta kokonaisuudessaan, joka oli pyhitetty Kristukselle.

Tällä käsityksellään Jovianus itse asiassa hyökkäsi koko kirkon hierarkista rakennetta kohtaan. Hän ei hyväksynyt muita pyhempien välittäjien kasvavaa joukkoa ihmisen ja Jumalan välille. Tasavertainen yhteys ja kaikille yhteinen kilvoitus oli hänen alkuseurakunnallinen visionsa.

Nämä kirkolle kauhistuttavat mielipiteensä Jovianus oli tarjonnut kirjallisessa muodossa jopa Rooman pakanoille luettavaksi (noin v.390)⁷⁷

Aikakauden ehkä oppinein kirkkoisä **Jerome** (374 - 419) pani koko oppineisuutensa likoon ampuakseen alas Jovianuksen puheet.

Jeromen mainetta rasitti siihen aikaan ikävä kuolematapaus: hänen kaksikymppinen opetuslapsensa **Baesilla** kuoli ylenpalttiseen paastoon. Joissakin piireissä se pantiin Jeromen ankaruuden piikkiin. Hän pakeni Roomasta Beetlehemiin ja perusti sinne, muutaman rikkaan neitsyeen sponsoroimana, yksityisen luostarin ja ison kirjaston palkattuine kirjureineen. Viisi vuotta myöhemmin hänelle tuotiin Jovianuksen kirjoitus. Jeromen pitkä ja tulinen vastakirjoitus on säilynyt herkullisena lähdeaineistona sille, joka haluaa löytää räävittömiä dokumentteja kirkon naishalveksunnasta. Raskautta ja synnytystä hän kommentoi vain pitämällä sen vaivoja yhtenä hyvänä syynä olla menemättä naimisiin. Avioliiton ainoana hyvänä puolena hän piti sitä, että se tuotti uusia neitsyeitä äitikirkon palvelukseen.

Mielenkiintoista kyllä juuri hän alkoi käyttää kirkosta nimitystä *äiti*. Kun sekä Jumalan että naisen äitiyden arvo oli siivottu pois, se herätettiin uudelleen henkiin miesten johtaman *äitikirkon* muodossa. Kuinka ironista.

Jovianus parka yksinkertaisesti erotettiin äitikirkoista ja hänen nimensä lisättiin koko ajan kasvavaan harhaoppisten luetteloon. ⁷⁸

6. Lopputulos

Neljännän vuosisadan alkuun mennessä neitsyys oli kohonnut kristilliseksi ihanteeksi. Avioliitto oli alennettu välttämättömäksi suvunjatkamisen välineeksi, jonka sisällä oli harjoitettava ankaraa seksuaalista itseuria. Lapsen synnytys oli kadottanut kunniasemansa eikä sitä enää arvostettu kauniina ilmentymänä Jumalan luomistyöstä. Se kuului vain toisen luokan kristityille, jotka olivat liian heikkoja (tai köyhiä) kyetäkseen "pyhitettyyn" neitseelliseen elämään. 500-luvun loppupuolella viimeinenkin papin vaimo oli kuollut, eikä Jumalan palvelijan huoneissa enää kuultu vastasyntyneen lapsen parkua. "Elämellisyys" oli jätetty Jumalan huoneen ulkopuolelle. Ne onnettomat, jotka uskalsivat rakastella pyhäpäivinä, saivat spitaalisia tai epileptisiä lapsia. ⁷⁹

Kirkon vallan ja rahantarpeen kasvaessa neitsyyden ihannetta alettiinkin markkinoida enemmän yläluokan naisille, jotka usein toivat mukanaan suuria perintöomaisuuksia. Seksuaalisuuteen langenneet miehet ja naiset pitivät usein velvollisuutenaan vihkiä ainakin esikoisensa Jumalalle, eli elämään selibaattista elämää kirkon palveluksessa. Olivathan monet kirkkoisät selittäneet, että avioliiton ainoa hyvä puoli oli se, että sen kautta syntyi uusia neitsyitä äitikirkon syliin. Tämä esikoisen "uhraaminen" oli epävirallinen sovintouhri siitä, että ylipäänsä oli suostunut synnyttämään. ⁸⁰ Selibaattia ihannoiva kirkko oli oikeastaan hyvin riippuvainen niistä, jotka synnyttivät sille uusia työntekijöitä, mutta se ei koskaan osoittanut kiitollisuuttaan tai kunnioitustaan synnyttäjiä kohtaan. Uusia kirkon palvelijoita synnyttäneet äidit lohduttautuivat laulamalla:

"Minä saan olla osallinen näkyysi.

Minä olen suojattu helvetin tulelta
koska kannoin sinut kohdussani. ⁸¹

Lihaa ja verta olevat tavalliset naiset, kuten **Perpetua** ja **Felicitas**, muistettiin kyllä marttyyreinä, mutta kirkon todellisiksi sankari-ihanteiksi jäivät kaiken lihallisuuden kieltäneet neitsyeet ja heidän ihmeelliset tekonsa. Neitsyyden kultin ympärille kehitettiin

valtava mytologia, joka jätti täysin varjoonsa tavallisen naisen tavallisen sankaruuden tavallisen ihmisen synnyttäjänä.

Eusebius (260-339) kuvasi hyvin niitä kahta luokkaa, joihin kristikunta olisi jakaantuva seuraavaksi vuosituhanneksi:

“Herra on antanut kirkolleen kaksi tietä. Ensimmäinen niistä on luonnon ja tavallisen elämän yläpuolella. Se ei salli avioliittoa, lasten synnyttämistä, omaisuutta niinkuin taivaalliset olennot he katsovat alas ihmisen elämää toimittaen papillista tehtävää kaikkivaltiaalle Jumalalle koko ihmiskunnan puolesta...”⁸²

Neljännän vuosisadan aikana kristittyjen määrä kasvoi viidestä miljoonasta kolmeenkymmeneen miljoonaan. Joidenkin arvioiden mukaan vain yksi kolmestasadasta valitsi tässä vaiheessa naimattomuuden.⁸³ Kymmenet tuhannet heistä vetäytyivät erämaaluostareihin sukupuolisuutta pakoon ja Jumalaa lähelle. Erämaan nunnat ja munkit oppivat paljon ihania ja tärkeitä asioita.

Heidän kokemuksensa ovat edelleen arvokas osa osittain unohtunutta kristillistä perintöämme. Mutta emme ehkä koskaan saa tietää, kuinka moni nuori mies ja nainen on kokenut nämä luostarit keskitysleireinä, joista ei enää kehtaa lähteä pakoon, koska niin korkeasta kutsumuksesta luopuminen olisi ollut elinikäinen sosiaalinen häpeä. Meillä ei myöskään ole minkäänlaisia kirjallisia dokumentteja siitä millä tavalla miljoonat tavalliset äidit ja isät kokivat oman elämänsä perheellisinä kristittyinä. Siihen aikaan kirjoitustaidon hallitsivat pääasiassa vain munkit ja nunnat. Siksi emme ehkä koskaan saa tietää millä tavalla neitsyysihanne vaikutti tavallisen äidin tapaan kokea itsensä naisena tai miten se vaikutti hänen tapaansa suhtautua lapsiinsa. Loiko askeettinen ihanne varjon synnytyksen ilon ylle? Vai annettiinko munkkien ja nunnien elää omassa rauhassaan antamatta heidän “paremmuutensa“ häiritä tavallisen elämän iloja? Emme tiedä.

B. Keskiäika

Kirkkoisät ja Augustinus olivat edellä kuvatulla tavalla sinetöineet naisen aseman synnytyskoneena tai neitseellisenä pyhimyksenä kristikunnassa tuhanneksi vuodeksi. 1200-luvulla **Tuomas Akvinolainen** (1224-1274) antoi uutta tieteellistä perustaa vanhalle aristotelelaiselle käsitykselle, että nainen oli sekundana syntynyt mies. Miehelle hänestä oli apua vain synnyttäjänä, koska toinen mies ei pystynyt synnyttämään lasta. Hänen massiivinen teoksensa *Summa theologica* tiivistä koko keskiaikaisen katolisen opetuksen, joka naisen aseman suhteen vain toisti Augustinuksen käsityksiä naisen alemmuudesta. Hänen tragikoomisen logiikkansa mukaan lasten pitäisi rakastaa isää enemmän kuin äitiä koska miehellä on siittämisessä aktiivisempi osa kuin naisella.⁸⁴ Kerrottiinkohan tämä peruste myös lapsille?

Samaan aikaan **Dante** (1265-1321) epäsuorasti korotti naisen arvoa antamalla *Jumalallisessa näytelmässään Beatrice*-nimiselle naiselle tehtäväksi välittää hänelle näky jumalallisesta rakkaudesta ja ohjata hänet matkalleen kohti pyhitystä ja Jumalan tuntemista.

Myöhäisemmällä keskiajalla trubaduurilaulajat alkavat ylistää romanttista rakkautta miehen ja naisen välillä. Yhä useammat avioliitossa elävät naiset heräävät myös arvostamaan omaa, miehestä riippumatonta, jumalasuhdettaan. Samanaikaisesti Maria-kultti nousee ennennäkemättömään arvoon kadotetun hengellisen äitiyden antajana.

Myöhäisemmän keskiajan mielenkiintoisimmat teologiset herkut tulevat niiltä teologeilta, jotka uudestaan alkoivat puhutella Jumalaa äitinään ja isänään, sisarenaan ja veljenään. Canteburyn piispa **Anselm** (v. 1033 -1109) on tiettävästi ensimmäinen teologi, joka herätti henkiin Jeesuksen kuvauksen itsestään kanaemona, joka turhaan kutsuu poikasiaan siipiensä suojaan ja jumalallisena synnyttäjänä, jonka lapsia me olemme:

“Totisesti sinä olet äiti sekä niille,

jotka itse ovat synnyttämässä,

että niille, jotka syntyvät.

Sinä olet kuollut enemmän kuin he

jotta he jaksaisivat tehdä työtä synnyttääkseen.

Sinun kuolemasi kautta he ovat syntyneet.

Jos sinä et olisi ollut synnytystuskissa...

jos et sinä olisi kuollut niihin

et olisi voinut synnyttää.

Koska kaipasit saada lapsia elämässä

sinä maistoit kuolemaa

ja kuoleamalla sinä synnytit heidät.”⁸⁵

Jeesus synnyttäjänä näkyy myös 1200-luvulla eläneen **Marguerite d'Oingtin** teksteissä:

“Kuka on nähnyt naisen

joka on tällaisen synnytyksen tehnyt!

Kun synnytyksen hetki tuli

he asettivat sinut ristin vuoteelle

ei ole ihme, että sinun verisuonesi pakahtuivat

kun yhtenä ainoana päivänä

synnytit koko maailman.

Marguerite näki koko Jeesuksen elämän yhtenä pitkänä raskausprosessina:

“Sinä olet enemmän kuin äitini. Äitini kantoi minua lyhyen aikaa ja synnytti minut yhtenä päivänä. Mutta olit raskaana yli kolmekymmentä vuotta. Kun synnytyksen aika tuli sinä hikoilit verta.”⁸⁶

Samaan aikaan elänyt saksalainen munkki, **Mechtild Hackebornilainen**, puhuu Jumalasta jonka rinnoilla hän saa ravintoa.⁸⁷

Katariina Sienalainen, 1300-luvun nunna, joka oli kuuluisa halustaan ja kyvystään hoitaa sairaita, puhuu Kristuksesta imettävänä äitinä *“joka ottaa lääkkeen lapsensa puolesta, koska lapsi ei vielä ole kyllin vahva kestämään sen katkeruutta.”⁸⁸*

Lisäksi löytyy esimerkkejä piispoista, jotka vaativat papeilta enemmän äidillisiä ominaisuuksia, koska Jumalakin on äidillinen. Pappien tulisi itse kyetä synnyttämään Jumalan elämää sekä toimimaan kättilöinä, kun muut synnyttävät uutta hengellistä elämää. Myöhäisen keskiajan kuva Jumalasta ei ollut niin tiukasti miehiseen sukupuoleen sidottu. Miehetkin olivat alttiimpia tunnistamaan omakseen sellaisia heikkouksia ja riippuvuuksia, jotka perinteisesti oli nähty naisten ja lasten ominaisuuksina.

Ruotsalainen **Pyhä Birgitta** oli kuuluisa visiostaan, joissa hänellä oli mystinen kokemus Kristuksen synnyttämisestä. Birgitta oli synnyttänyt ja kasvattanut kahdeksan lasta ennen kuin leskeys vapautti hänet vihkiytymään kokonaan Jumalan palvelukseen. Hän oli kristikunnan ensimmäisiä pyhimyksiä jonka elämän pyhyys ei perustunut neitsyyteen. Biologinen äitiys alkoi vähitellen tulla esikuvaksi hengelliselle äitiydelle.

Myös englantilainen **Dame Julian** (1342-1416), näki Kristuksen synnyttäjänä ja äitinä. Hänelle se ei ollut vain osa mystistä kokemuksta, vaan yksi tapa mieltää koko jumaluus: *“Näen kolme tapaa mietiskellä Jumalan äitiyttä: Ensimmäinen on koko luomakunnan syntymisessä. Toinen on Jumalan lihaksi tuleminen josta alkaa äidillinen armo. Kolmas on äitiys kaikessa tekemässämme työssä.”*⁸⁹

Hänelle Jumalan äitiys ei näkynyt vain luomisessa ja lunastuksessa, vaan myös Hänen tavassaan vihkiytyä lapsilleen koko heidän elämänsä ajan.

Margery Kempe (1373-1439), neljäkymppinen nainen, joka oli synnyttänyt jo neljätoista lasta, alkoi nähdä näkyjä Kristuksesta ja haki Julianilta hengellistä ohjausta.⁹⁰ Margery oli niin otettu Kristuksesta, että puhkesi itkuun aina kun kuuli saarnattavan hänen ristiinnaulitsemisestaan. Monta lasta synnyttäneenä naisena hänellä oli tähän kertomukseen paljon enemmän samaistumis pohjaa kuin papeilla, jotka vain hermostuivat hänen liikutuksestaan. Kauniisti tehdyn sopimuksen kautta hän sai mieheltään vapautuksen seksuaalisista “velvollisuuksistaan” ja lähti jalan pyhiinvaellusmatkalle Jerusalemiin. Matkalla hän hakeutui keskusteluihin kaikkien mahdollisten oppineiden teologioiden kanssa. Joillakin paikkakunnilla hän oli joutua poltetuksi noitana, koska juuri hänen tyyppisiään itsenäisiä naisia epäiltiin eniten noituudesta. Tultuaan takaisin hän huolehti miehensä tämän kuolemaan asti. Heidän aikuinen rakkaussuhteensa oli Kristuksen kautta itsenäistyneen naisen ja siihen suostuneen miehen kaunis joutsenlaulu. Liekö ollut miehinen kateus vai mikä, mutta samanaikaisesti kun Jumalan äidillinen puoli alkoi tulla uudestaan kunniaansa, alkoivat myös **noitavainot** (1300-luvulla). Ennen sitä kirkko oli nimenomaan kieltänyt uskomasta noitien olemassaoloon. Myöhäisenä keskiaikana raivonneet rutot antoivat aiheita panna erityisesti kättilöt epäilyksien alaisiksi. Papisto pelkäsi, että heillä on erityisiä saatanallisia voimia, joilla he pääsevät sormeilemaan uutta ihmiselämää ennenkuin papit ehtivät paikalle. Kättilöiden lisäksi naiset ylipäänsä olivat tämän julman vainon pääkohteena. Siinä vaiheessa kun noitavainot loppuivat (1700-luvulla), miehet olivat valloittaneet aikaisemmin naisille kuuluneet parantajan ja kättilön tehtävät. Salaperäinen ja uhkaava synnytys huone ei enää ollut suljettu miehenseltä hallinnalta.

C. Uskonpuhdistus

Kun entinen munkki **Martin Luther** v. 1525 meni keski-ikäisen miehen innolla naimisiin entisen nunnan **Katarina von Boran** kanssa, koko selibaattinen hengenmaailma vapisi. Vaikka Luther oli ehtinyt kirjoittaa avioliittoa ylistävän kirjansa kokemattomana poikamiehenä, hänen tukijansa pelkäsivät, että koko uskonpuhdistuksen uskottavuus sortuu tämän tabun rikkomiseen ihan käytännössä.

Katarinan ensimmäistä synnytystä odotettiin taikauskaisella pelolla. Näin pyhiä arvoja häpäisevästä liitosta oli odotettavissa vähintäänkin kaksipäinen hirviö. Tuhansien kristittyjen hämmästynyt helpotuksen (ja pettymyksen) huokaus saattoi pariskunnan ensimmäisen terveen lapsen maailmaan.

Lutherin käynnistämä uskonpuhdistus puhkasi immenkalvon yli vuosituhannen kestäneeltä neitsyyden ihannoimiselta. Selibaatissa elävältä hengelliseltä eliitiltä sortui pohja ja se putosi tavallisen kansan joukkoon. Vanha heprealainen arvostus synnytystä kohtaan Jumalan siunauksena palasi ja seksikin yritettiin kompuroivien tuloksien palauttaa osaksi Jumalan luomaa elämää.

Synkkä varjo, joka oli pimentänyt kaikkea ihmissuvun jatkumiseen liittyvää, alkoi hälvetä. Lutherin käsitys yhdynnästä ja synnytyksestä luomakunnan ihanimpina ja pyhimpinä ulottuvuuksina loukkasi ja helpotti useita hänen aikalaisiaan. Uuden käsityksen mukaan Jumalan hymy heltiää herkemmin pariskunnalle joka on siittämässä lapsia kuin munkille tai nunnalle joka horisee rukouksiaan.

Tälläkin käännteellä oli varjopuolensa: naisen osaa synnyttäjänä korostettiin niin paljon ettei hänelle jäänyt paljonkaan tilaa muille kutsumuksen vaihtoehdoille. Martin haastoi naimattomuuden ja lapsettomuuden valinnan milloin ikinä kohtasi sellaisen. Hän ei kokonaan kieltänyt sen arvoa, mutta piti sellaista kutsumusta hyvin poikkeuksellisena. Hänen sanomansa alkoi muistuttaa Paavalin puhetta siitä, että nainen pelastuu lasten synnyttämisen kautta. Siltä osin hän ei todellakaan ollut vallankumouksellinen. Tosin hän ei pitänyt tätä pelastusta ikuisuuskyömyksenä vaan enemmänkin *sosiaalisena* pelastuksena: lasten synnyttäminen on naisen sosiaalisesti arvokkain tehtävä.

Luther ei kuitenkaan ollut mikään sovinnistisika. Hän osoitti liikuttavimmat sympatiansa niitä naisia kohtaan, jotka kuolivat synnytykseen. Sellainen kuolema oli hänen mielestään kaikista kuolemista surullisin. Monista vihjeistä päätellen hän on ollut läsnä vaimonsa synnytyksissä ja kuvaa niitä kuin ne olisivat hänen omiaan. Tämän lisäksi hän kehoitti miehiä osallistumaan vaipan vaihtoon ja vaippojen pesuun luonnollisena osana kristillistä kutsumustaan. Luultavasti tämä oli jo liian radikaalia kristillisyyttä monelle sen ajan miehelle.

Lutherin *Pöytäpuheista* päätellen Martin ja Katariina olivat onnellisia keskenään. Katariinalle siirtyminen nunnasta vaimoksi ei merkinnyt sosiaalista alennustilaa. Heidän kotinsa oli seurustelupaikka monelle ajan vaikuttajajaksilölle ja Katarina näyttää olleen aika arvostetussa asemassa. Tavallinen nunna joutui kuitenkin luopumaan arvostetusta tehtävästä ja siirtymään siitä ikivanhaan synnyttäjäkoneen asemaan, jota miehet eivät kauniista puheista huolimatta kovinkaan paljon arvostaneet.

Luther piti kuitenkin synnytystä niin arvokkaana tapahtumana, että naimattomat munkit ja nunnat, jotka luottivat omaan selibaattiinsa enemmän kuin Jumalan armoon, eivät olleet arvollisia tuudittamaan edes huoran lasta sylissään.⁹¹

Nyky aika

A. Synnytyksen ihme

“Jopa eläinten lisääntymisessä ja synnyttämisessä on jotain suurta ja ihmeellistä... Mutta koska Jumala on niin runsaasti sirotellut tämän ihmeen koko ihmiskunnan ylle ja koko elollisen luomakunnan joukkoon sitä on alettu pitämään liian tavallisena ja halpana asiana.”⁹² Martin Luther

Monen ei-uskonnollisenkin ihmisen elämässä raskausprosessi ja synnytyksen hetki on se kokemus jonka kautta aukeaa ainakin kunnioittava aavistus hengellisestä todellisuudesta. Teknologisen aikamme hienoimmatkaan vekkottimet eivät ole pystyneet siistimään synnytystä verestä, hiestä ja kyneleistä. Synnytys muistuttaa meitä sekä elämellisyydestä että hengellisyydestä. Mikään muu kokemus ei niin vahvasti palauta meitä osaksi luontoa samalla kun se taluttaa meidät yliluonnollisuuden porteille.

Luther olisi tuskin voinut kuvitellakaan kuinka paljon synnytyskäytäntö tulisi muuttumaan vuosituhanen loppusuoralla. Länsimaisen teknologian metallisten siipien

suojassa synnyttävien äitien kuolleisuus on dramaattisesti laskenut. Naisen ei enää tarvitse valita selibaatin tai suuren lapsilauman välillä.

Vaikka lapsiluku on huomasti laskenut, milloinkaan historian aikana ei ole puhuttu ja kirjoitettu synnytykseen liittyvistä asioista niin paljon kuin nyt. Miksi kiinnostus synnytykseen on kasvanut samassa suhteessa kun synnytysten määrä on laskenut? Onko niin, että kun syntymän ihme ei ole enää niin tavallinen, siitä tulee enemmän tavaton? Ehkä me olemme enemmän kiinnostuneita siitä mitä olemme tietoisesti valinneet? Minulla ei ole aiheesta tilastoja mutta uskoakseni useimmat raskaudet ovat tänään suunniteltuja ja lapset ovat aktiivisesti toivottuja.

Tietoisien valinnan hedelmä on kuitenkin *ihme*. Voimme valita että yritämme tehdä lapsen, mutta emme voi päättää että se tulee. Monet ovat yrittäneet vuosikautia onnistumatta siinä. Joitakin lääketiede pystyy auttamaan, toisia ei. Tämäkin realiteetti on kipeä muistutus siitä, että lapsen syntymä on ihme.

Emme voi myöskään valita syntyvän lapsen sukupuolta, puhumattakaan siitä, että voisimme päättää mikä miljoonista siittiösoluista kohtaa juuri tietyn munasolun, joiden yhdistelmästä syntyy *hän*, eikä kukaan muu.

Toisaalta ihmeeksi kutsutaan vain tunnettujen luonnonlakien *vastaista* ilmiötä, mitä lapsen syntymä ei ole. Jos olisimme tarkkoja tämän sanan käytön suhteen vain neitseestä syntyminen tai vaihdevuosien jälkeinen synnyttäminen olisi todellinen ihme. Sellaista ei pitäisi luonnonlakien mukaan tapahtua.

Silti useimmat ihmiset käyttävät ujostelematta sanaa *ihme* kuvatakseen maailman luonnollisinta tapahtumaa. Uskonnottominkin ihminen tuntuu jollakin tasolla tajuavan että tämä minun lapseni syntymä on pieni akkuna, josta voin nähdä Jumalan salaperäisen osallistumisen elämämme näyttämöllä.

Samaa sanaa on turhan tuhlailevasti alettu käyttää kuvaamaan myös lääketieteellisiä interventioita. Kiitos kaikille lääketieteellisille keksinnöille, lääkkeille ja uusille operaatioille. Ne ovat joskus todella ihmeellisiä. Mutta on sääli, jos modernin huipputekniikan sharmi sumentaa silmämme elämän ja tietoisuuden syntymisen ihmeeltä, jota kukaan ei vielä ole onnistunut alkeellisimmallakaan tavalla kopioimaan. Raskauden ja synnyttämisen näkeminen ihmeenä on ehkä alkeellisin jäljellä oleva kosketus elämän hengelliseen ulottuvuuteen. Nekin, jotka ovat taipuvaisia selittämään kaikki ihmeet huuhaaksi tai ihan tavallisiksi ja luonnollisiksi ilmiöiksi, hiljenevät yleensä maailman luonnollisimman tapahtuman, syntymän ihmeen edessä. Kun sen kanssa joutuu kasvokkain, tavallisuus ja luonnollisuus kalpenee ja on sanaton. Selittämätön ihme jää jäljelle.

Osa ihmeestä piilee vastasyntyneen tavallisuudessa. Synnytyslaitoksella samoja ihmeitä löytyy pitkissä riveissä, eikä omaansa välttämättä tunnista ilman ranteeseen kiinnitettyä nimilappua. Silti nämä pienet tavallisuudet tunnistavat oman äitinsä jopa kangaspalaseen tarttuneen tuoksun perusteella.⁹³

Ehkä suurin ihmeen ulottuvuus on kuitenkin siinä että näemme nyt edessämme jotain mitä ei aikaisemmin ollut olemassa — tai pikemminkin *jonkun*, jota ei koskaan ole ollut olemassa, eikä koskaan tule olemaan hänen jälkeensä. Uusi ihminen on syntynyt maailmaan. Riippumatta siitä onko hän vanhempiensa rakkauden hedelmä, humalaisen miehen ja naisen tuottama vahinko tai väkivaltaisen raiskauksen seuraus, hän on joka

tapauksessa arvokas lahja maailmalle. Toivottuna tai ei, hän on syntynyt ihmeeksi joka odottaa että hänet tunnustetaan, tunnustetaan ja siunataan.

Pelastavat todistajat (käyttääkseni **Alice Millerin** termiä) voivat löytyä muistakin kuin biologisesta isästä ja äidistä. Pienen vauvan kohdalla niitä löytyy jopa kadunvilinästä. Suuresta ihmisjoukosta aina joku pysähtyy ihmettelemään vastasyntynyttä ihmettä. Hän voi toimia kontaktikohtana toisistaan eksyneiden aikuisten maailmassa. Vastasyntynyt ihme ei ole muistutus perisyntistä vaan voi, ainakin pieneksi hetkeksi, houkutellessa meistä esiin ihmisen *perihyvyyden*.

B. Synnytystarinat

Kaikki raskauteen ja synnyttämiseen liittyvät kokemukset haparoivat sellaisten sanojen perään, jotka tekisivät edes kohtuullista oikeutta koko prosessille. Kliininen sanasto ei riitä kuvaamaan tämän ihmeen syvämerkitystä. Tarvitsemme avuksemme ammuin käytettyjä symboleita ja juurevaa uskonnollista sanastoa.

Kun lähdin katsomaan mitä Raamatussa sanotaan synnytyksestä, ensimmäinen huomioni oli, että se ja se eivät koskaan vain *saaneet* lasta tai heille *tuli* lapsi. Raamatussa muistetaan aina mainita että joku *synnytti* jonkun. Sana esiintyy Raamatussa eri muodoissaan yhteensä 242 kertaa.

On sääli, että modernien raskaus- ja synnytystarinoiden tärkeimpiä sivuhenkilöitä ovat koneet, mittauslaitteet, tekniset apuvälineet, lääketieteelliset diagnoosit, grammat ja senttimetrit, veriartvot jne. Synnytystarinat ovat vähemmän ja vähemmän yhteisöllisiä tarinoita, kertomuksia siitä miten se tai se suhtautui, teki ja toimi. Sosiaalisetkin tarinat muistuttavat yhä enemmän urheiluselostuksia, kuvauksia kilpailijasta, valmentajasta, hierojasta, yksityislääkäristä, kannustavasta kotijoukosta ja huutosakista jne. Kun kaikki on ohi, lapsesta tulee voittajan kultamitali.

Vielä vähemmän ne ovat kertomuksia tapahtumaan osallistuvien ihmisten hengellisestä prosessista. Ehkä olemme kadottaneet uskonnollisen kielen. Siitä on tullut liian vanha ja rasisitteinen. Uusia sanoja hengellisen kokemuksen ilmaisemiseen on vaikea löytää ja vanhoja ei oikein kehtaa käyttää. Joskus sanat kuitenkin ovat puolet kokemuksesta. Jos niitä ei löydä, kokemus haihtuu liian nopeasti. Ehkä uskonnollisesta kokemuksesta on tullut niin yksityinen, että sitä puolta tarinasta ei kerrota ihan terveistä häveliäisyyssyistä. Kahden ihmisen tarinasta alkaa kolmannen ihmisen tarina. Molempien tarina jatkuu hänessä, niinkuin niiden ihmiset tarina, joista itse olemme saaneet alkumme, elää meissä. Syntymäihme avartaa tietoisuuden rajoja ajassa taaksepäin ja eteenpäin.

Kuinka onnellinen olenkaan ollut kun viime vuosina olen saanut enemmän tietoa vanhempieni sukutarinoista. Olen haastatellut vanhempiani ja elossa olevia sukulaisiani. Veljeni on tehnyt sukututkimusta. Mitä enemmän kuulen tarinoita isäni ja äitini elämästä ja heidän vanhempiensa elämästä, sitä syvemmin opin tuntemaan niitä rakennusosia joista oma tarinani on rakentunut.

Uuden lapsen syntymä on kiihottanut uteliaisuuttani menneisyyden suhteen ja tehnyt minut paljon tietoisemmaksi siitä, että oma tarinani jatkuu lasteni elämän kautta.

Olenko tehnyt tarpeeksi sovintoa menneisyyteni kanssa vai siirrätkö katkeruuksia lasteni kannettaviksi? Elätkö sovinnossa vaimoni ja läheisteni kanssa vai joutuuko lapseni aloittamaan oman tarinansa sotatantereella? Olenko sovinnossa itseni kanssa vai syötätkö lapselleni itsehalveksuntaani? Rakastanko Jumalaa yli kaiken vai pyydätkö lastani

olemaan elämäni tarkoitus? Turvaanko Korkeimman rakkauteen vai takerrunko siihen, että edes lapseni rakastaa minua? Minkälaisia rasitteita ja elämänevaitä jätän jälkeeni? Entä varsinainen synnytykseni tarina? Sitä en kerro, mutta sen tunteminen on minulle tärkeä.

Oletko koskaan kysynyt vanhemmiltasi, mitä he tunsivat kun sinä synnyit? Muistavatko he milloin sinä sait alkusi? Mitä he kokivat sinua odotellessa? Mitä he pelkäsivät? Mitä he toivoivat? Minkälaisissa olosuhteissa he odottivat sinua? Kuka oli läsnä synnytyksessäsi? Minkälainen synnytys oli? Kuka antoi sinulle nimen ja mistä syystä?

Railin raskauden aikana juttelimme erään äitini sisaren kanssa. Hän sanoi olevansa kateellinen nykyajan äideille, jotka kehtaavat olla niin ylpeitä kasvavasta mahastaan. Keskustelun aikana tajusin, että en muista nähneeni yhtään valokuvaa jossa äitini tai joku monta lasta synnyttänyt sukulaiseni näkyisi raskaana. Hävettiinkö raskautta vielä niin myöhään?

Synnyttämisen tarinat muuttuvat. Me elämme yhtä synnyttämisen tarinan suurta muutosvaihetta. Minkälaisia mahtavat olla seuraavan sukupolven synnytystarinat?

C. Kokemuksen varjopuoli

Jotkut naiset hieman hämmentyneenä kertovat, että synnytys oli suurinpiirtein yhtä vaikea kuin vessassa käynti ison pihvin jälkeen. Useimmat naiset kokevat synnytyksen kivuliaana, mutta kivun taso tuntuu vaihtelevan suuresti.

Meidän kulttuurimme ei ole kovin suopea kivun kokemiselle. Luonnollisen kivun kestäminen ei ole niin suuressa arvossa kuin kivun keinotekoinen välttäminen.

Paradoksaalista kyllä tämä voi johtaa kivun “ylikokemiseen“ silloin kun se tulee.

Margareth L. Hammer siteeraa kirjassaan kulttuurien välisiä tutkimuksia, joiden mukaan uskonnolliset naiset, jotka ovat ennalta hyväksyneet kivun, synnyttävät paljon kivuttomammin kuin naiset, joilla ei ollut minkäänlaista synnytysvalmennusta tai ne länsimaiset naiset, joille oli valmennuksessa opetettu, että kivun tullessa oli aina mahdollista turvautua epiduraalipuudutukseen tai johonkin muuhun kipua lievittävään ratkaisuun.⁹⁴

“Miten sinä miehenä voit ymmärtää mitään synnyttämisen ihmeestä?”

Joillekin naisille synnytyskokemus on niin ihmeellinen, että suostuvat puhumaan siitä vain niiden kanssa, jotka ovat itse kokeneet sen. He eivät edes yritä tavoitella sanoja jotka riittäisivät viestittämään tätä salaisuutta sille, joka ei ole sitä kokenut.

Siitä näkökulmasta katsoen olen tietenkin jäävi puhumaan synnytyskokemuksesta yhtään mitään. Enkä halua tätä jääviyttä kiistää. Naisen kokemus on naisen kokemus ja jotain siitä en varmasti koskaan voi tavoittaa.

Mutta osa meistä miehistäkin on kokenut synnytyksen, joko vierestä katsojina tai kotona odottavina. Sekin on kokemus, jota voi olla vaikea pukea sanoiksi — varsinkin kun harvempi on siitä kiinnostunut.

Olen jutellut miesten kanssa, jotka eivät aikuiselämässään muista koskaan itkeneensä, eivät edes todistaessaan lapsensa syntymää, mutta eivät pysty pidättelemään itkuaan kun heitä vuosien päästä pyytää kertomaan mitä kokivat synnytyksen yhteydessä.

Monelle se on ollut maailman yksinäisin ja hirvittävin hetki, johon on sekoittunut kaikkein vahvimmat kokemukset pyhydestä ja elämän ihmeestä. Miesten mukanaoloa synnytyksessä on romantisoitu liian paljon. Minusta tuntuu etteivät monet miehet

yksinkertaisesti kehtaa kertoa kokemuksiansa varjopuolista mitään. Annan yhden esimerkin:

“Nainenhan siinä kärsii ja tekee työn. Minä vain katselin ja pidin kädestä. On noloa jälkeensä kertoa miten helvetillisen vaikea kokemus se oli minulle. Täytyy yrittää keskittyä olemaan vain kiitollinen ja antaa vaimon purkaa jälkifiliksiansä. Hän oli kuolla synnytykseen. Kaikki meni pieleen. Jälkeensä hän purki kokemuksiaan muutaman kuukauden ajan, mutta tuntuu sen jälkeen kokonaan unohtaneen kuinka vaikea se oli hänelle. En ymmärrä sitä ollenkaan.

Nyt hän haluaa uutta lasta, enkä ole kehdannut sanoa hänelle etten enää uskalla. Siinä on jotain raivostuttavaa. Tuntuu kuin seisoisimme voimakkaan kosken rannalla. Vaimo pyytää minua työntämään hänet koskeen ja jäädä katsomaan selviääkö hän siitä hengissä. Minun pitäisi saattaa hänet hengenvaaraan ja vielä lupautua sivusta seuraajaksi pystymättä itse tekemään hänen eteensä yhtään mitään. Ei sairaalassa enää voi perua raskautta ja sanoa: `mennään kotiin ja unohdetaan koko juttu' tai `yritetään uudestaan huomenna.'

Toinen mies paljastaa nolon salaisuuden:

“Muistan ensimmäisen synnytyksen kaikki yksityiskohdat. Muutama vuosi myöhemmin meille tuli seuraava lapsi. Olin silloinkin mukana. Mutta nyt huomaan etten muista siitä yhtään mitään. Muistan kyllä menomatkan sairaalaan ja kuinka onnellinen olin kun tulin kotiin. Siltä väliltä kaikki on ihan tyhjää. Itse asiassa vuosien päästä olin yllätynyt kun vaimo muistutti minun olleen mukana synnytyksessä. Olisin voinut vaikka vannoa, että odotin käytävässä. Ehkä minä jäinkin käytävään. Ehkä minä poistuoin ruumiistani synnytyshuoneen kynnyksellä. Ehkä en toistamiseen uskaltanut mennä mukaan. En kehdannut vaimollenikaan myöntää, etten muista siitä mitään. Olin vain muistavinani. Se on tosi noloa.”

Onko niin, että jokin naisen elimistössä tulee avuksi ja auttaa häntä unohtamaan sen mikä raskaudessa ja synnytyksessä oli vaikeinta? Ehkä sitä seuraava kompensatio on niin suuri, että synnytystrauman painoarvo kevenee. En tiedä. Meidän miesten hormonitoiminta ja biologia ei ole tässä prosessissa mukana samalla tavalla. Ehkä juuri siksi on sitäkin tärkeämpää, että huolehdimme oikeudestamme puhua siitä niin paljon kuin tarvitsemme — ja uskallamme käyttää tätä oikeutta täysin mitoin.

Mieleeni tulee teologinen irvikuva taivaallisesta Isästä joka lähettää poikansa maailmaan sovittamaan ihmisten synnit ja jää itse taivaaseen katsomaan sivusta kun hänen poikansa kidutetaan kuoliaaksi. *“On sinäkin rakastava Jumala. Olin itse astunut alas korkeassa persoonassaan.”*

Uskoen että tässä kuvassa on jotain totta, pysähdyn ja yritän varovaisesti paneutua taivaaseen jääneen Isän rooliin. Aika nopeasti tajuan etten haluaisi olla hänen housuissaan. Siirrän mielikuvan omiin lapsiini ja kysyn itseltäni: Kummasta kärsisin enemmän — siitkö että minut kiduttaen tapettaisiin vai siitkö että joutuisin olemaan todistajana kun sama tehtäisiin lapselleni?

En enää yhtään ihmettele, että taivas pimeni keskellä kirkasta päivää kun Jeesuksen synnytyksen aika koitti. Ehkä Isä ei yksinkertaisesti kestänyt katsella kun hänen poikansa, ristiin naulittu synnyttävä, kuoli synnytykseensä.

Miten kokemusten painoarvoa voi punnita? Kumman kokemus on vahvempi, kauheampi tai onnellisempi: synnyttäjän vaiko isän, jonka lapsi on syntymässä?

Sitten meillä on vielä syntyvän lapsen oma kokemus. Kuka sille antaisi sanoja? Kuka meistä pystyy sanoilla kuvaamaan miten koimme oman syntymämme? Onko *primaaliterapian* isä, **Janov**, oikeassa kun hän väittää synnytyskokemuksen painuvan “solumuistiin”, eikä sitä muistoa voi purkaa muuten kuin ohjatun taantuman kautta jossa aikuinen voi kokea syntymänsä uudelleen ja purkaa jotain kokemuksensa sisällöstä? En tiedä. Jotkut kokemukseni kyllä viittaavat samaan suuntaan.

Kun yhdeksi tulemisen hedelmä on syntymässä joudumme hirvittävän lähelle kokemuksen paradoksia: äidin, isän ja lapsen kokemus on ihan *sama* ja kuitenkin aivan *erillinen*. Synnytys kuljettaa kaikki osapuolet *ykseyden* ja *erillisyyden* ytimeen. Vain kokemuksia rehellisesti jakamalla voimme löytää elämän paradoksaalisuuden keskellä *yhteyden*.

D. Kliininen synnytys

Modernissa synnytysdraamassa nainen joutuu liian helposti potilaan rooliin. Ensimmäiset mittarit odottavat vastaanottohuoneessa.

Viesti on aika selvä: “*Sinä olet riippuvainen meistä ja nykyteknologian ihmeistä. Ilman niitä et selviä tästä.*” Tilanne, jonka pitäisi rohkaista naisen luottamusta omaan kehoonsa ja uskoa omaan asiantuntevuuteensa kääntyy helposti avuttomaksi antautumiseksi asiantuntijoiden armoille.

Erään ystäväni vaimo tuli synnytykseen hyvin valmentautuneena, mukanaan valmiiksi kirjoitettu toivelista siitä miten halusi synnyttää, missä asennossa jne. Lääkäri hermostui kättelyssä ja sanoi:

“Te (piip) ensisynnyttäjät uskotte olevanne alan asiantuntijoita luettuanne muutaman pehmoartikkelin naistenlehdissä. Sitten tulette tänne komentelemaan asiantuntijoita. Minä sanon teille rouva hyvä, että on vain kaksi tapaa synnyttää: oikea tapa ja väärä. Minä tiedän miten se ensimmäinen tehdään.”

Rouva hyvä ei synnytyspoltoiltaan saanut kunnolla vastattua ennen kun arvon asiantuntija poistui huoneesta.

Jos olen yhtään ymmärtänyt asiasta jokaisella naisella on myös *oma* tapa synnyttää oikein. Ja siihen ei hänen lisäksi löydy muita asiantuntijoita.

Kyseinen lääkäri taisi olla poikkeus systeemissä, joka käsittääkseni pyrkii yhä enemmän ottamaan synnyttäjän henkilökohtaiset toiveet huomioon. Siinä taitaa kuitenkin olla vielä jonkin verran matkaa kuljettavana.

Kuka nainen mielellään levittää reitensä ja antaa tällaisella asenteella käyttäytyvän lääkärin tutkia naiseutensa intiimeimmät osat?

Kättilö, joka ei välitä henkilökohtaisesta kontaktista synnyttäjään, voi hyvin helposti ohittaa hänet. Synnytyspoltoista ei tarvitse kysyä synnyttäjältä itseltään. Vilkaistu mittariin riittää kertomaan kuinka tiheitä tai vahvoja ne ovat. Printteri tulostaa synnytyksen etenemisen paperille. Lapsen sydänäänten mittaaminen anturalla, joka asennetaan kohdunaukon kautta vauvan päähän, voi lisätä turvallisuuden tunnetta, mutta samalla se rajaa äidin liikkumisvapautta ja vahvistaa hänen avutonta potilasrooliaan. Tämän ja monen muun operaation hyödyllisyys on tutkimuksissa todettu aika kyseenalaiseksi⁹⁵ Me olimme jo ennen synnytystä päättäneet että emme yritäkään antaa lapselle nimeä ennen kuin kohtaamme hänet. Nimenantotilanne tuntui meistä jollakin salaperäisellä

tavalla *tunnistamistilanteelta*. Lasta piti katsella, kuunnella ja koskettaa, häneen piti ottaa tuntumaa ennen kuin hänelle voisi antaa nimi.

Kun kerroin tästä erälle afrikkalaiselle ystävälleni hän kehui meitä hyvin afrikkalaisiksi. Hänen kulttuurissaan ei tullut mieleenkään keksiä lapselle nimeä ennen synnytystä.

Identiteettiä ei anneta vanhempien mieltymysten kautta, se täytyy jotenkin ensin *tunnistaa, tunnustaa* ja vasta sen jälkeen *siunata* mm. nimenannon kautta.

Muutama minuutti sen jälkeen kun lapsemme oli syntynyt, kättilö naputteli tietokonetta ja kysyi nimeä. Olimme ihan hämmentyneitä. *“No, tähän käy kyllä ihan mikä tahansa nimi — kunhan tietokone hyväksyy sen. Keksikää nyt jotain.”* Koska lapsi oli tyttö emme siihen hätään keksineet muuta nimeä kuin **Vaavitar**. Ihme kyllä tietokone hyväksyi hätävalintamme (olisikohan se hyväksynyt **Paavittaren?**).

Liian kliiniseksi ja teknologiseksi viety synnytystapahtuma antaa kristityille haasteen jollakin tavalla korostaa synnytyksen biologiaa suurempaa ulottuvuutta. Onko mahdollista löytää sellainen kieli ja sellaiset rituaalit, joiden käyttö tukisi kokonaisvaltaisempaa suhtautumista synnytykseen?

E. Kliinisyden varjopuoli

Useimmat äidit ovat pelkästään kiitollisia modernista teknologiasta, jonka avulla pystytään seuraamaan lapsen kehitystä alusta loppuun asti. Raskauteen ja synnytykseen liittyvä lääketieteellinen huoltoketju on jo melko aukoton. Synnyttäjät voivat yhteiskunnassamme tuntea itsensä aika turvallisiksi.

Mutta entä lapsi? Istukkakokeet, lapsivesianalyysit jne. tekevät nykyään mahdolliseksi ennustaa tai diagnosoida perinnöllisiä sairauksia ja kehitysvammoja. Tämä asettaa vanhemmat erittäin vaikeiden moraalisten dilemموjen keskelle. Tulisiko näihin testeihin suostua? Jos tulisi, niin mitä teemme jos testitulokset on negatiivinen?

Katselin vähän aikaa sitten TV4:stä ohjelmaa jossa haastateltiin erittäin vaikeavammaisen lapsen äitiä. Hän piti letkujen varassa elävää korisevasti hengittävää lasta sylissään ja sanoi itkien:

“Tuntuu hirveältä sanoa näin, mutta olen kehottanut raskaana olevia naisystäviäni ottamaan kaikki mahdolliset testit. Jos olisin tiennyt että tämän lapsen elämä tulisi olemaan näin hirveä olisin valinnut abortin.”

En olisi kehdannut kiistellä hänen kanssaan.

Kun heti lapsemme syntymän jälkeen kävin Amerikassa katselin siellä ohjelmaa äidistä, jonka lapsi oli yhtä lailla vaikeavammaisen. Lasta hoitava sairaala oli jo yhdeksän kertaa suorittanut sydänelvytyksen ja anoi nyt oikeudelta lupaa lopettaa lapsen keinotekoinen hengissä pitäminen. Äiti taisteli vastaan. Hänen mielestään kaikki mahdolliset keinot on käytettävä lapsen elämän pidentämiseen, vaikka se maksaisi satoja tuhansia markkoja kuukaudessa ja söisi niitä resursseja joiden avulla voitaisiin hoitaa “elinkelpoisia” ihmisiä. En olisi kehdannut väitellä häntäkään vastaan.

Kun synnytystä edeltävät testit yleistyvät ja vanhemmille käy yhä mahdollisemmaksi abortoida sairas lapsi, lähestymmekö aikaa jolloin testistä tai abortista kieltäytyvät vanhemmat nähdään ihmiskunnan peppureina ja rajallisten hoitoresurssien loisine? Onko sellainen syytös oikeutettu?

Ei minulla ole selkeää vastausta. Uuden elämän ihme taluttaa meitä säälimättömästi katsomaan itseämme sellaisista peileistä, joille mieluiten kääntäisimme selkämme.

Kehittynyt lääketiede panee meidät sellaisten kysymysten eteen joihin sillä ei itsellään ole muita kuin taloudellisiin resursseihin perustuvia vastausta.

Kristikunnalla ei välttämättä ole sen selvempiä vastauksia näihin kysymyksiin. Mutta eikö olisi mahdollista tuoda papit ja sielunhoitajat lähemmäksi näitä vaikeita valintoja? En väitä että hoitohenkilökunta olisi yhtään vähemmän herkistynyt näiden moraalisten ongelmien kipeydelle. Ehkä he ovat enemmän kuin ketkään muut. Kuitenkin minusta tuntuu että kristillisen kirkon tulisi olla lähempänä tätä problematiikkaa. Pelkät julkilausumat ja periaatteelliset kannanotot säilyttävät liian turvallisen etäisyyden valintojen tekemisen polttopisteeseen.

F. Raskauden ja synnytyksen rikastuttaminen

Uusi tilanne haastaa kristittyjä ja Suomessa erityisesti luterilaista kirkkoa kiinnittämään enemmän huomiota synnytyksen hengelliseen ulottuvuuteen. Emmekö voisi haastaa sairaaloiden käytäntöä ja kättilöiden koulutusta kiinnittämään enemmän huomiota tähän? Viimeisessä synnytyskokemuksessani odotushuoneessa (ei synnytyshuoneessa) oli **Clint Eastwoodin** ja muiden elokuvien lisäksi video nimeltä **Jeesus**. Se oli ainoa synnytykseen liittyvä uskonnollinen ulottuvuus minkä sairaala tarjosi. Minusta kristikunnalla on vastuu alleviivata raskautta ja synnytystapahtumaa ei ainoastaan fyysisenä ja sosiaalisena tapahtumana, vaan myös hengellisenä prosessina.

1. Hengen työ synnytyksessä

Monien psykologien ja analyytikkojen kokemuksen mukaan raskaana olevat naiset ovat paljon avoimempia puhumaan ahdistuksistaan, kertomaan unistaan ja käsittelemään elämän suuria kysymyksiä kuin naiset yleensä.⁹⁶ Viiden lapsen isänä ja aika monen raskaana olevan naisen kohdanneena, oma huomioni on ilman muuta sama. Päälimmäisenä ovat tietenkin huoli lapsen terveydestä, omasta naiseudesta perhesuhteista jne. mutta horisontti avautuu raskauden aikana moneen suuntaan. Monet näkevät unia omasta äidistään ja alkavat niiden kautta tehdä tiliä sukupolvien ajan kulkeutuneen äitiroolin kanssa. Synnytyksen jälkeisen masennuksen on todettu useimmiten johtuvan tämän prosessin ohittamisesta.

Synnytys voi aktivoida kysymyksiä kuolemasta, elämän tarkoituksesta, Jumalasta jne. Vaikka mitään ilmeistä syytä kuolemanpelkoon ei olisikaan, synnytys on kuitenkin vahva muistutus ihmisen haavoittuvuudesta ja kuolevaisuudesta. Vaikka synnytykseen liittyvät kuolemat ovatkin nykyään harvinaisia, sekä äidit että lapset voivat edelleen kuolla synnytykseen. Ei ihme, että se aktivoi myös perimmäisiä kysymyksiä.

Äidin sisäinen taistelu voi muistuttaa "*Jaakobin painia*".

Tehdessään paluuta juurilleen **Jaakob** joutui yön pimeydessä lähiotteluun Herran enkelin kanssa, eikä hän suostunut lopettamaan painia ennen kuin sai enkeliltä siunauksen. Kun paini oli ohi Jaakob oli saanut uuden identiteetin ja kipeän lonkan.⁹⁷

Yllättävää kyllä tanskalainen poikamies ja filosofi **Sören Kierkegaard** pohti synnytyksen merkitystä naisen hengenelämälle. Hänelle synnytys oli ihmiselämän syvimmän paradoksin ilmentymä: synnytyksessä toimi eläimellisyyteen yhdistävä *välttämättömyys* ja hengellisyyteen kytkevä *vapaus*. Tämän paradoksin synteessä hän näki polttopisteen, jossa ihminen tulee todella ihmiseksi. Näiden voimien välisessä ristiriidassa syntyy *ahdistus*. Siinä ahdistuksessa Sören näkee ihmiseksi tulemisen huipentuman. Tosin hän

pelkää että henki synnytystilanteessa on fyysisten välttämättömyyksien takia sen verran syrjässä, että se vapisee.⁹⁸

Suomalaisessa synnytyskäytännössä on niin totaalisesti keskitytty synnytyksen fyysiseen puoleen, että en yhtään ihmettele jos Kierkegaard näkisi Hengen istumassa ikkunalaudalla vapisemassa.

Mutta onko sittenkään näin? Ehkä henki ei karkaa vaikka se on karkotettu. Ehkä synnytyksessä vaikuttava Jumalan henki ei kaipaa sanoja, käsitteitä tai rituaaleja. Synnytyksessä äidin on luovuttava ruumiinsa kontrollista ja antauduttava sisäsyntyisen prosessin vietäväksi. Ehkä henki vapautuu toimimaan juuri tässä tilassa, jossa sitä ei kukaan yritä kontrolloida?

Olemmeko liian paljon samaistaneet Hengen vaikutuksen siihen mikä on sanoin tai rituaalein ilmaistavissa? Voiko orgasmia tai synnytystä sanoilla tai rituaaleilla rikastuttaa? Tuskin. Mikään ihmiselämän ulottuvuus ei ole Jumalan Hengelle vieras. Se, mikä ulkonaisesti näyttää pelkästään eläimelliseltä prosessilta salaa, synnyttäjän sydämen äänettömät rukoukset ja niiden puutteessa se salaa Hengen vielä äännettömämmät rukoukset synnyttäjän sisimmässä.

2. Äidin hengellisen prosessin kunnioitus

Raskaus ja synnytys voi olla sekä supistava että laajentava kokemus.

Siinä missä Luther korosti perheen merkitystä, Kierkegaard korosti koko yksilön merkitystä.

Perheen jäsenten salliminen synnytystilanteeseen on upea juttu. Se tekee synnytyksestä väkevämmällä tavalla perhetapahtuman. Kierkegaard kuitenkin pelkäsi että perhemäisyyden ylikorostaminenkin voi nielaista syliinsä ja siten minimoida raskauden ja synnytyksen vielä suurempaa ulottuvuutta: Jumalan kohtaamista yliluonnollisen ja luonnollisen, vapauden ja välttämättömyyden hengen ja aineen polttopisteessä.

Sören ei pohtinut keiden olisi hyvä olla synnytyksessä mukana tai siitä poissa. Hän mietti synnytyksen merkitystä synnyttäjän omalle hengenelämälle. Hän ei pitänyt ajatuksesta, että synnytys olisi vain uuden perheenjäsenen tuottamista. Yksilökeskeisenä ajattelijana hän mietti synnytyskokemuksen merkitystä synnyttäjässä itsessään ja tämän suhteessa Jumalaan.

Kuulostaako tämän synkkämielisen poikamiehen huoli turhalta? Ehkä. Luulenpa kuitenkin, että moni nainen kokee pelkästään helpottavana kun äitiyden yli-ihannointia hieman hillitään. Perhearvojen ja yksilöarvojen tasapainottaminen voi olla vanha, mutta ei vielä vanhentunut ongelma. Jokaisen synnytyksen taustalla on kahden ihmisen yhteentuleminen ja jokainen synnytys on ensimmäinen askel kahden ihmisen eriytymiselle toisistaan.

En suinkaan tarkoita sitä, että synnyttävää äitiä pitäisi muistuttaa tai painostaa asioilla joita hän ei juuri silloin jaksakaan eikä halua ajatella. Mutta annammeko edes tarpeeksi *tilaa* hänelle ajatella mitään muuta kuin paino-ongelmia, erikoisdieettejä, tulevan vauvan terveyttä, entisiin mittoihin palautumista, imetystä, mahdollisen koliikkivauvan hoitotekniikoita jne? Onko edes olemassa materiaalia joka rohkaisisi ja auttaisi äitiä kohtaamaan raskauden ja synnytyksen myös hengellisenä prosessina?

Kysyin Raililta jälkeinpäin muistaako hän nähneensä niissä noin sadassa lehdessä tai kirjassa, jotka hän raskauden aikana luki, yhtään artikkelia tai edes vihjausta tähän aihepiiriin. Ei hän ainakaan muistanut.

Teemmekö vakavista kysymyksistä ja hengellisten asioiden kohtaamisesta *vain "turhia huolia iloisen perhetapahtuman edessä?"* "Se riski on kyllä olemassa. Mutta synnytyksen jälkeinen onni tuskin syvenee sillä, että raskauden aikaiset kysymykset ja prosessit pidetään ympäristön painostuksesta liian pinnallisina.

3. Seurakunta ja synnytys

Syntymän ihme kutsuu modernissakin ihmisessä esiin ikivanhan rituaalisen nälän. Sanat, määritelmät ja verbaaliset kuvaukset eivät tunnu riittävän. Tarvitaan rituaaleja, joissa elää ihmiskunnan koko perushistoria ja suuren tuntemattoman, elämän pyhyiden kunnioitus. Tämä on haaste protestanttiselle perinteellemme, joka käytännössä askartelee paljon enemmän hätään, sairauteen ja kuolemaan liittyvän todellisuuden kanssa.

Kristillisellä yhteisöllä olisi paljon suurempi mahdollisuus osallistua tähän prosessiin antamalla sille sanoja ja rituaaleja jotka korostaisivat sen syvämerkitystä ja vahvistaisivat jokaisen synnytysprosessin pyhyttä. Kirkolla olisi nyt mahdollisuus myös tehdä parannusta historiallisista synneistään synnyttäjiä kohtaan nostamalla heidät ansaitsemaansa luonnolliseen arvoon.

Olen elämäni aikana saanut kokea niin paljon uskonnollisten yhteisöjen puolelta tulevaa tunkeilevaa asioihini puuttumista, että minulle sopii nyt hyvin kuulua kirkkoon. Se jättää minut rauhaan eikä häiritse elämäni.

Lapsemme synnyttyä huomasin kuitenkin ikävöiväni seurakuntaa. Kaipaisin suurempaa kristillistä yhteisöä, jonka kollektiiviseen kokemukseen ja historiaan juurtuneen ymmärrykseen voisin ankkuroida oman pienen isä-kokemukseni. Nyt olisi ihana olla osa pitkää traditiota joka olisi alusta lähtien valmentanut mieltämään isyyden ja äitiyden, raskauden ja synnytyksen itseä ja perhettä paljon suurempaan ja hengelliseen todellisuuteen. Olisin kiitoksella vastaanottanut eri vaiheisiin kuuluvia satoja, ehkä tuhansia vuosia vanhoja siunauksia ja esirukouksia joiden alla miljoonat ennen Railia ja minua ovat valmistautuneet vastaanottamaan uuden lapsen maailmaan. Olisin nöyrästi osallistunut juuri näitä varten suunniteltuihin kirkollisiin rituaaleihin tai papillisiin toimituksiin. Nyt en edes tiedä onko sellaisia olemassa (epäilen kyllä että **ortodokseilla** sellaisia on) ja totta puhuen en ajoissa ymmärtänyt edes kysellä niiden perään.

Vähän ennen synnytystä osallistuimme **World Visionin** uuden toimiston siunaustilaisuuteen. Sen yhteydessä pappina toiminut **Olli Valtonen** spontaanisti siunasi Railin ja minut sekä tulevan vauvan siellä kokoontuneen seurakunnan edessä. Se tuntui tärkeältä ja hyvältä. Kiitos Olli, kun huomasi.

Miten seurakunta pystyisi paremmin sisäistämään koko synnytysprosessin suuren ihmeen käytäntöön, liturgiaansa ja opetukseensa?

Mieleeni tulee, että ortodoksisen kirkon pyhät ovat jo aikoja opettaneet yhdistämään "Jeesuksen rukousta" hengitysharjoituksiin: "*Herra Jeesus Kristus Jumalan poika*" sisään hengittäessä ja "*Armahda meitä syntisiä*" uloshengittäessä.

Opetetaanhan raskaana olevalle naiselle erilaisia hengitysharjoituksia. Eikö niihin voisi yhdistää rukouksia? Antaako teologiamme myöten opettaa esimerkiksi seuraavankaltaista rukousta:

“Herra Jeesus Kristus, Jumalan poika, joka synnytit meidät ristillä. Armahda minua, minä synnytän.”?

Onhan meillä sitten kaste, mutta sekin koskee lähinnä vain lasta ja tulee vasta kun koko homma on ohi ja toinen homma on jo alkanut. Sitäpaitsi kasteliturgiaa rasittaa vanha perintö, joka ei tarpeeksi kunnioita ensimmäisen syntymän arvoa ja sen hikisimmän työn tekijää — äitiä. Niin kuin olen todennut, se oli aikanaan miesten tapa tulla paikalle karkoittamaan saatana lapsesta ja parantamaan ensimmäisen syntymän kirouksia tarjoamalla toista tilalle.

Jos minä saisin sitä muuttaa niin pyytäisin ainakin kasteen suorittavaa pappia aloittamaan kutsumalla ensin esiin äidin. Koko seurakunnan nimissä hän antaisi äidille yhden ruusun kiitokseksi siitä työstä jonka tämä on tehnyt ja sen jälkeen siunaisi hänet. Vasta sitten hän kutsuisi isän vastasyntyneen lapsen ja muun perheen kanssa esille.

Uudestisyntyminen ei ole todiste ensimmäisen syntymisen viallisuudesta, yhtä vähän kuin ensimmäinen syntyminen kelpaa todisteeksi siitä että kohdun sisäisessä elämässä olisi ollut jotain vikaa. Ilman ensimmäistä syntymää ei ole toista. Ne kuuluvat yhteen.

Vain synnyttämisen ihme ja draama antaa tarpeeksi väkevän esikuvan siitä mitä kaikkea uudestisyntyminen voi pitää sisällään.

En kaipaa uusia seurakunnallisia asiantuntijoita puuttumaan raskaus- ja synnytysprosessiin. Ammatillisia tietäjiä meillä on lääketieteen ja psykologian puolella ihan tarpeeksi.

Mutta entä hengelliset kätilöt, joilla on omaa kokemusta sisäisestä työskentelystä isäksi ja äidiksi tulemisen yhteydessä? Ehkä sellaisiin tehtäviin löytyisi kutsumusta, jos sille annettaisiin kirkollinen siunaus. Tietenkin papitkin voisivat rikastua ja oppia paljon uusia asioita jos ottaisivat asiakseen tarjoutua tapaamaan lasta odottavia vanhempia ja pyydettyä antamaan heille hengellistä ohjausta.

Tietenkin työtä on muutenkin ihan tarpeeksi eikä uusiin virkoihin ole varaa jne, jne. En puhu kirkkopoliittikkaa, enkä näe tätä asiana joka pitää ratkaista. Heitän vain ajatuksia ja kysymyksiä siinä toivossa, että ne kantaisivat yllättävää hedelmää jossakin kristikuntamme epätodennäköisessä nurkassa.

4. Mitä synnytys-huoneeseen mahtuu?

Entä sairaalatoiminta, kätilöt ja synnytyssali?

Ei synnytyssali ole kirkko, mutta synnyttävä nainen on Herran temppele. Ei kai sairaalan kliininen henki ja lääketieteellinen ylikeskittyminen tee jotenkin asiaankuulumattomaksi rukoilla?

Miksi meidän pitäisi ujustella ääneen rukousta synnytyssalissa? Kätilöt kyllä muistuttavat siitä ettei tarvitse ujustella vaikka pääsisi huuto tai ei pystyisi pidättämään ulosteita. Onko kukaan sairaalan kätilö koskaan muistuttanut, ettei kukaan pane pahakseen vaikka äiti karjuisi muutaman sanan rukouksen? En minä usko että siitä kukaan loukkaantuisi, mutta onko tälle hyvin intiimille ja yksityiselle hengen toiminnalle pedattu *tilaa* yhtä hienotunteisesti kun kaikille ruumiin toiminnolle? Jos ei, niin olisiko aihetta keskustella siitä kätilökoulutuksen yhteydessä?

Rukoukset, hengellinen musiikki tai uskonnollisten symbolien läsnäolo eivät välttämättä tee synnytyksestä yhtään sen helpompaa. Mutta ei niiden tarkoitus alunperinkään ole vain helpottaa elämää vaan antaa kärsimykselle ja koettelemukselle syvempi merkitys.

Tietenkin päävastuu siitä, että hengellinen ulottuvuus saa tilaa synnytyssalissa on synnyttäjällä itsellään ja hänen tukihenkilöillään. Kätilöiden työvuorot voivat vaihtua kesken supistusten ja pitkässä synnytyksessä alussa mukana ollut henkilökunta voi lopussa olla kokonaan vaihtunut. Sairaalan kannalta tärkeintä on, että yleinen käytäntö ja henkilökunnan valmennus antaa tarpeeksi tilaa myös sille, minkä suhteen eivät ole asiantuntijoita.

Nähdäkseen yksinkertaisin tapa rikastuttaa kätilöiden valmennusta hengellisen ulottuvuuden huomioimiseen olisi järjestää paikallinen koulutuspäivä, johon kutsuttaisiin eri seurakuntien työntekijöitä sekä asiasta kiinnostuneita raskaana olevia tai jo synnyttäneitä äitejä. Avoin keskustelu aiheesta raivaisi tilaa uusille ulottuvuuksille siihen pieneen huoneeseen, johon pitäisi mahtua niin monta suurta asiaa.

5. Mitä mailmaamme mahtuu?

Raskauden ja synnytyksen vakavasti ottaminen merkitsee ihan eri asiaa meillä kuin suurimmassa osassa maailmaa, missä synnytysprosessin ongelma ei todellakaan ole liiallinen kliinisyys. Suurin osa maailman naisista joutuu edelleen olemaan synnytyskoneina yhteiskunnissa joissa ei hyväksytä tai joissa ei ole ehkäisyvälineitä. Suurin osa maailman naisista elää edelleen erilaisista syistä alistetussa ja syrjäytetyssä asemassa.

Äitiyden vakavasti ottaminen ei ole käpertymistä vain yhteen yksilölliseen prosessiin. Sen kunnioittaminen avaa meidät samaistumaan myös niihin äiteihin jotka eivät uskalla edes kunnolla kiintyä lapsiinsa, koska varautuvat jo ennalta niiden kuolemaan nälkään tai sairauksiin.

En nyt löydä enkä ehdi etsiä dokumentteja aiheesta, mutta tiedän, että maailmanpankin ja monen kehitysapujärjestön laskelmien mukaan kaikkein maailmantaloudellisesti kannattavin ja kehitystä edistävin investointi olisi sijoittaa varoja kehitysmaiden naisten kouluttamiseen. Se on tehokkain mahdollinen tapa murtaa vuosituhansia vanhoja naisen alistamisen rakenteita ja se tuottaisi pysyviä muutoksia seuraavien sukupolvien elämään. World Vision, jonka kansainvälisessä hallituksessa olen ollut nyt muutaman vuoden, on yli 40-vuotisen historiansa aikana satsannut eniten lasten auttamiseen. Kehitysavun monipuolistuessa toiseksi keskeisimmälle sijalle on noussut naisten ja äitien kouluttaminen.

Me voimme auttaa lapsiamme tiedostamaan yhteenkuuluvuuttaan koko ihmiskunnan kanssa hankkimalla **Suomen World Visionin**,⁹⁹ tai jonkun muun järjestön kautta, kummilapsen jostakin köyhästä maasta. Se on yksinkertaisin ja käytännöllisin tapa rohkaista vastuullista rakkaudellista maailmankansalaisuutta seuraavalle sukupolvelle.

Jumalan äitiyden paluu

Feministinen teologia on kehittänyt ankaran kritiikin vallan palvontaa kohtaan. Monet feministit ovat kehittäneet Kristus-keskeisen teologian, jonka keskipiste on kaikesta ulkonaisesta vallasta riisuutuvan Jumalan rakkaus. Vasta sen ytimestä nousee uusi pehmeä valta, aseeton auktoriteetti, sisäinen voima, joka on kuolemaakin väkevämpi. Ei se ole sen enempiä feminiininen kuin maskuliininenkaan. Se on Jumalan rakkaus, jonka olemus ehkä avautuu helpommin niille, jotka eniten ovat kärsineet vallan alla olemisesta.

Tämä näkökulma avautuu vaikeasti niille, jotka ovat sisäisesti sidottuja yksinomaan valtaa korostaavaan ja seksistiseen Isä-Jumala perinteeseen. Myönnettiin se tai ei, sen mukaan miehuus on kuitenkin jumalallisempaa kuin naiseus. Jos Jumala on mies, niin mies on Jumalan kuva, eikä nainen.

Niinkuin piispa **Amrosius** aikanaan sanoi: *“Miten nainen voi olla Jumalan kuva kun hän todistettavasti on miehen vallan alla, vailla mitään omaa auktoriteettia?”*¹⁰⁰ Ensin nainen on alistettu Jumalan nimessä ja sitten alistettua asemaa käytetään todisteena sille, ettei hän voi olla Jumalan kuva. Tosi nerokasta teologiaa. Kautta historian valtio ja kirkko ovat tässä suhteessa olleet onnellisen yksimielisiä.

Meidän aikanamme näkyvä hengellinen etsintä tuntuu etsivän tasapainoa historiallisen vääristymän takaa. Yleinen intuitio taitaa olla se, ettei Jumalan kuva ole niin yksipuolisesti maskuliininen kuin teologia ja uskonnollinen taide ovat antaneet ymmärtää.

A. New Age-jumalattaret

Miksi meidän pitäisi jättää kaikki Jumalan äidillisten ominaisuuksien arvostus New Age -uskonnollisuudelle, joka paremman puutteessa kaivaa esille vanhoja jumalattaria ammin kuolleiden uskontojen hautausmailta?

Miksi me istumme patriarkaalisten symboliemme alla, kauhistelemme kuinka he palvovat **Äiti-Maata, Gaiaa**, vaihdevuotensa jo aikoja sitten ohittaneita kanaanilaisia hedelmällisyyden Jumalia jne ja huudamme: *“harhaoppi, harhaoppi!!”*, vaikka itse olemme rajusti kaventaneet terveen opin Jumalasta. *“Eihän Jumala ole äiti”*, hoemme kauhistuneina kohdatessamme nämä uudelleenviritetyt pakanallisuudet.

Ei olekaan, mutta he aistivat sen, mitä muinaiset heprealaiset, alkukristityt ja keskiajan mystikot tunsivat: Jumala on myös äidillinen. Hänen olemuksensa ei täyty isähahmossa sen enempää kuin äitihahmossakaan. Hän ei ole mies taikka nainen. Naiseus ja miehuus, äidillisuus ja isällisyys ovat kaikki tärkeitä aavistuksia ja ikoneja siitä Jumalan todellisuudesta joka ei mahdu yhteenkään kuvaan.

Aivan turhaan New Age etsii synnyttävää Jumalaa kristillisen ilmoituksen ulkopuolelta. Mutta he kuitenkin tekevät sen, koska itse olemme pitäneet Jumalan äidillisyyden piilossa niin pitkään.

B. Mitä me pelkäämme?

Onko raskaana olevan tai synnyttävän äidin intohimoissa, tässä rakkauden ja tuskan tulivuoreissa, jotain niin pelottavaa, että emme yksinkertaisesti uskalla integroida sitä teologiaamme? Onko imettävän äidin hellyydessä jotain niin autoritaarisuudesta riisuttua, että emme tohdi katsella sitä koska tarraudumme vain Jumalan Herruuteen ja kuninkuuteen? Onko imeväisen lapsen avuttomuudessa, riippuvuudessa ja vallattomuudessa jotain niin kauhistuttavaa, että emme rohkene samaistua siihen? Kun lapsi tutustuu isään, hän ei enää ole niin totaalisisessa riippuvuussuhteessa häneen kuin pieni vauva on suhteessa äitiinsä.

Siksikö käytännön teologiamme ja kristillinen kulttuurimme on niin intohimotonta ja kesyä ja toisaalta niin epäempaattista ja teoreettista? Siksikö me olemme niin onnetoman riippuvaisia toinen toisistamme, jatkuvasti imemässä hyväksyntää milloin mistäkin kuivaksi imetystä rinnasta?

Synnytys on useimmiten niin repivä, raaka ja sotkuinen tapahtuma, että kirkon liikkumattomaan steriiliyteen ja itsensä aina hyvin hallitseviin pappeihin tottuneiden ihmisten on tolkuttoman vaikeaa nähdä kontrollinsa menettäneessä synnyttävässä äidissä mitään jumalallista.

Sitäpaitsi äitiyttä ja synnytystä ei ankarallakaan aivojumpalla voi erottaa seksuaalisuudesta. Isäkuvan kanssa se jotenkin käy helpommin. Isä voi synnytyshuoneessakin katsella mittareita ja esiintyä täysin puettuna ikäänkuin hänellä ei olisi mitään seksuaalista tekemistä tämän tapahtuman kanssa. Siittäjän osuus lapsen syntymästä on niin pieni. Ei siinä välttämättä edes hiki kirpoa. Ehkä siksi mielikuva isästä on paljon helpompi eristää kaikista seksuaalisista mielikuvista. Nainen taas on raskauden ja synnytyksen kautta paljon intiimimmin kytketty seksuaalisuuteen. Siksikö isä tuntuu turvallisemmalta jumalakuvalta?

Kreikkalaisten jumalat ja melkein kaikki pakanalliset jumalhahmot pitivät taivaallisia seksiorgioita joista syntyy uusia jumalia ja joskus ihmisiäkin. Juutalaisten Jahve ja kristittyjen kolmiyhteinen Jumala ei ollut sellainen. Hän loi *sanallaan ja käsillään*. Tekeekö tämä ero juutalais-kristillisestä luomistyöstä yhtään vähemmän intohimoisen? Minä en ainakaan voi kuvitella maailman luomista miehisen kontrolloiduksi ja rauhalliseksi, suorastaan tylsäksi, pitkän luomislitanian lausumiseksi. Merkitseekö se sitä, että *eros* on täysin eristetty *agapesta*, jumalallisesta rakkaudesta? Tuskin. Kaikki rakkauden muodot, eros mukaanlukien, ovat vain aavistuksia Jumalan rakkaudesta. Ihminen ei luultavasti koskaan pääse lähemmäksi todellisen luomisen mysteeriiä kuin synnyttämällä ja osallistumalla siihen. Sen täytyy kertoa *jotain* todellista myös alkuluomisen ja Luojan olemuksesta.

Jos koko miehuutemme ja naiseutemme ja niiden välinen suhde on Jumalan kuva, niin miksi me olemme eristäneet osan siitä kelpaamattomaksi kuvaamaan Jumalaa? Tuskin me Jumalaa sillä köyhdytämme, mutta mitä se tekee meidän hengellisyydellemme? Ei sille voi mitään että suurin osa nykyisen kristillisen uskon perinteestä on naisia pelkäävien miesten ja synnytystä kammoavien pappien tuotantoa. Tarvitsemmeko toiset kaksituhatta vuotta ennen kuin tämä tasapainohäiriö on korjattu ja synnyttävä Jumala on uudestaan syntynyt keskuuteemme? Tuskin.

Jumalan äidillisyyden kaipuu on niin vahva ja sydämen intuitio sen todellisuudesta niin todellinen ettei meidän tarvitse kuin saada vähän enemmän tilaa sen ilmentymille. En ole löytänyt asiasta tutkimuksia mutta minusta näyttää siltä, että **Maria**-kultti nousi voimaansa samassa suhteessa kuin kirkkoisät heikensivät äidillisyyden kunnioitusta sekä naisessa että Jumalassa (nykyisiin mittoihinsa se nousi vasta 1200-luvulla). Ihmisten sydän ja käytäntö ei kestänyt tätä teologista yksipuolisuutta. Jos **Veikko Vennamo** olisi ollut teologi hän olisi sanonut "*Kyllä kansa tietää, että Jumala sittenkin on myös äidillinen.*"

Entä meidän protestanttinen kulttuurimme? Missä ovat meidän korvikkeemme Jumalan äidillisyydelle? En tiedä, mutta epäilen, että se on aika pahasti sotkenut miehen ja naisen välistä suhdetasapainoa. Sen analysoiminen esim. *läheisriippuvuuden* valossa tuntuu tässä yhteydessä kuitenkin liian vaikealta.

Pelkäämmekö, että fanaattiset feministit ja yli-innostuneet naispapat kokonaan yrittävät mitätöidä Raamatun selkeän kuvan Jumalasta taivaallisena isänä, kuninkaana ja herrana?

Mualla maailmassa on runsaasti feministejä, jotka haluaisivat karsia kaikki tällaiset kuvaukset Raamatusta. Gnostilainen toiseen laitaan menemisen riski tietenkin on olemassa. Se voi johtua tietämättömyydestäni, mutta en ole kuullut suomalaisten naisten yrittävän mitään näin tyhmää. Sitäpaitsi meitä suomalaisia helpottaa kovasti se, ettei meidän tarvitse valita puhumeko Jumalasta feminiinissä (*she*) vai maskuliinissa (*he*). Me voimme kaikessa rauhassa puhua *hänestä*, ilman, että kieleen sisäänrakennettu sukupuoli suuntaa tai toiseen. Tämä vahvistaa uskoani suomenkielen poikkeukselliseen viisauteen.

C. Toisin kuin äiti maa...

Onko aihetta pelätä, että Jumalan äidillisyyden korostaminen jotenkin latistaisi Luojan pieneksi *äiti maaksi*, jonka kohdusta olemme syntyneet ja jonka kohtuun jälleen palaamme? Sumentaako Jumalan äidillisyydestä puhuminen Luojan ja luodun välisen eron liian epäselväksi? Onko Isä helpompi mieltää etäiseksi ja tarpeeksi erilliseksi, koska hän omassakin kokemuksessamme useimmiten on sitä? Tuleeko äiti tukehduttavan lähelle?

Ainakin *luontoäiti* tai *äiti maa*, jos hänet jumalaksi mielletään, tulee liian lähelle. Hänestä ei ainakaan koskaan pääse eriytymään. Hänen luomansa ihminen on vain kiertokulkumatkalla takaisin kohtuun, josta syntyi.

Olen kuullut monen kertovan mystisestä ykseyskokemuksesta, jossa ihminen kokee sulautuvansa yhdeksi kaikkeuden kanssa. He kuvaavat sitä pyhänä kokemuksena ja unohtumattomana uskonnollisena valaistuksena. En halua kieltää sen arvoa. Jollakin tasolla me olemme yhtä luonnon kanssa. Siinäkin yhteydessä on jotain tärkeää ja pyhää. Silti olen aina epäillyt että tällainen kokemus on *persoonattoman äiti maan* kohtaamista, tai pikemminkin *luontoäidin* kohtuun taantumista.

Luojan kohtaamisessa on aina selkeä *minä-sinä* ulottuvuus. Äiti maan kohdussa ei ole minää eikä sinää. On vain persoonaksi eriytymättömän luonnon ykseys, johon tietoisesti yksilöksi luotu ihminen on esim. meditaation avulla hetkeksi taantunut.

Toisin kuin äiti maa, äidillinen Jumala ei koskaan kisko luomaansa lasta takaisin kohtuunsa. Hän synnyttää tietyn lapsen tiettyyn paikkaan ja tiettyyn aikaan. Kenenkään syntymä ei ole hänen näkökulmastaan käsin vahinko. Hän tahtoo jokaisen lapsensa syntymää. Siitä eteenpäin jokaisen lapsen historia on ainutlaatuinen matka kohti yksilöllistä identiteettiä. Jumala ruokkii, huolehtii, jättää yksin, antaa mennä, lähettää viestejä ja terveisiä, on hengessä mukana tuppautumatta seuraan jne. Hän haluaa nähdä lapsensa tulevan omaksi itsekseen voidakseen aikuisena itse valita lapsen identiteetin suhteessa äidilliseen ja isälliseen Luojaansa. Pelottavan perusteellisesti Hän kuitenkin antaa ihmislasten elää sen varassa mitä me suostumme olemaan toinen toisillemme. Niinkuin jokainen äiti niin myös Jumala antaa lapselleen vapauden myös hylätä vanhempansa. Se ei kuitenkaan merkitse vapautta Jumalasta. Hylätyt äidit ja isät kuolevat pois lastensa elämästä. Jumala ei. Hän on ja pysyy. Hän on kärsivällisempi ja pitkämielisempi kuin yksikään ihmisen äiti tai isä.

D. Lastemme tähden

Jotta voisimme välittää lapsillemme rikkaamman kuvan Jumalasta, meidän on oltava uskollisempia myös niille Raamatun teksteille, jotka puhuvat Jumalan äidillisyydestä.

Ensimmäisen syntymän ja uudestisyntymän kilpailuasetelma on turha ja irvokas. Jumala on molempien mahdollistaja.

Jumalan isyyden ja äitiyden keskinäinen kilpailuttaminen on yhtä turhaa. Molemmat palvelevat samaa lasta: sinua ja minua.

Molemmat auttavat meitä kasvamaan kokonaisuksi naisiksi ja miehiksi, jotka ovat valmiita tutustumaan täydentäviin ulottuvuuksiin myös itsessämme. Naiset voivat löytää itsessään enemmän maskuliinisuutta (**Jung** kutsui sitä nimellä *animus*) ja miehet voivat tutustua feminiinisyteensä (*anima*). Kasvaaksemme henkisesti ja hengellisesti äideiksi ja isiksi meidän on suostuttava purkamaan sisältämme liian ahtaat sukupuoliroolit. Se ei hämää sukupuolten erilaisuutta vaan selkeyttää sitä, samalla kun se edistää miehen ja naisen keskinäistä sovintoa.

Toinen syntymä on Jumalan lapseksi tulemista, sekä isällisen että äidillisen Jumalan omaksi tunnustautumista. Se on mahdollinen uskossa Jeesukseen Kristukseen, Jumalan poikaan jonka täysi elämä ihmisenä ei rajoittunut vain maskuliinisuuteen. Hänen kauttaan opimme tuntemaan Jumalan, joka on sekä isällinen että äidillinen, Jumalan, joka ei pelkää naisen kohtua vaan kunnioittaa sitä uuden elämän lähteenä, Jumalan, joka ei karttanut synnytystuskia eikä edes synnytykseen kuolemista antaakseen sinulle ja minulle uudestisyntymisen ihmeen.

Kuvat ovat kuvia, myös kielikuvat. Mikään niistä ei koskaan tyhjennä todellisuutta. Jeesus sanoi: “

“Jumala on henki, ja siksi niiden, jotka häntä rukoilevat, tulee rukoilla hengessä ja totuudessa.”¹⁰¹

Minne Isi hävisi?

Myös Jumalan Isyydessä, kuninkuudessa ja herruudessa on jotain lohduttavaa ja turvallista. Samalla siinä on oma sietämättömyytensä. Yltiöyksilöllisyyttä ja ihmisen autonomisuutta korostava eurooppalainen ei mielellään anna sydämensä vapista minkäänlaisesta Herran pelosta tai pyhästä kunnioituksesta. Se, että kirkkohistoria on täynnä jumalatonta autoritaarisuutta ja vallan väärin käyttöä ei tee tyhjäksi sitä, että Jumala sittenkin on korkein auktoriteetti ja tuomari jonka vihaa kukaan ei voi kestää. Jos emme suostu pyhään pelkoon¹⁰² emme oikeastaan tarvitse lapsenkaltaista pyhää luottamusta.

Meidän kulttuurissamme isähahmo ei ole enää samanlainen yksinvaltiainen tyranni kuin hän joskus on ollut. Vasta lisääntyneen nuorisorikollisuuden kautta on havaittu huomaamaan, että ongelma on pikemminkin kohtuullista valtaa ja voimaa käyttävän isän puute ja poissaolo. Ehkä taistelu patriarkaalista Isä-Jumalaa vastaan alkaa käydä vanhanaikaiseksi. Ehkä tulee aika, jolloin kasvattajat huomaavat ainakin psykologisista syistä (jos ei teologisista), että kaikesta huolimatta tarvitsemme myös vahvaa käsitystä itseämme suuremmasta ja voimakkaammasta, jonka kanssa uskaltaa taistella pelkäämättä että hän siihen sortuu.

Jos naisten käynnistämä Jumalan äidillisyyden jälleenherättäminen ihmisten tietoisuudessa onnistuu, voi olla, että seuraava aalto teologista kirjallisuutta käsitteleekin kadonneen Isän etsintää.

Turha meidän on etsiä liian yksipuolisia syitä pahoinvointiimme. Patriarkaalisuuden nimeäminen kaiken sorron isäksi on yhtä tyhmää ja yksipuolista kuin **Marxin** tapa nimetä

pääomaa ihmiskunnan kärsimyksen aiheuttajaksi. Ei suurin ongelma ole siinä näemmekö Jumalan isänä taikka äitinä, vaan uskallammeko tunnustaa Jumalaa ylipäänsä. Ei varmasti ole samantekevää, minkälaisena me Hänet miellämme. Tärkeintä on kuitenkin se, suostummeko *ollenkaan* olemaan Hänen kanssaan tekemisissä.

Ei minulla ole rohkeutta mennä sanomaan: *“On väärin, että Jumala ilmoittaa itsensä liian maskuliinisin termein.”* Mitä ikinä sovinnistisia sikamaisuuksia miehet ja kirkkojen johtajat ovat sen pohjalta keksineet ja tehneet ei kerro Jumalasta mitään. Kautta historian miehet ovat kieltämättä eniten alleviivanneet Jumalan kuninkuutta, herruutta ja kaikkivaltiuutta, mutta samalla me olemme *samaistuneet* siihen enemmän kuin *alistuneet* siihen.

Mikä minä olen protestoimaan sitä vastaan, että Jumala syntyi mieheksi eikä naiseksi tai jokinlaiseksi androgyyniksi tasapuolisuuden vuoksi. Jeesus rukoi *Abbaa* eikä *ammaa*. Hän ei koskaan kutsunut Jumalaa vain isälliseksi vaan isäksi. Sen hän teki peräti 170 kertaa.

Itse asiassa kaikki siteeraamani Vanhan Testamentin kohdat, joiden adjektiivit ja verbit puhuvat Jumalan äidillisyydestä, ovat kieliopillisesti maskuliinisessa muodossa. Missään Jumala ei kutsu itseään äidiksi, eikä Raamatussa kukaan puhuttele häntä yhdelläkään feminiinisessä persoonapronominilla.¹⁰³

Pitääkö minun panna tämäkin ilmiö vain patriarkaalisen kulttuurin tiliin? En oikein rohkene. Jotkut ovat yrittäneet tehdä suurta numeroa siitä että hepreankieliset sanat *hengelle* ja *viisaudelle* ovat feminiinisissä muodossa — niin on *tyhmyyskin*. Se ei tee tyhjäksi sitä, että Raamatussa Jumala samaistetaan vahvemmin maskuliiniseen hahmoon. Itse asiassa juutalaisetkin olivat hyvin varovaisia käyttämään edes *Isä*-nimitystä Jumalasta. Tätä kuvausta käytetään vain 11 kertaa Vanhassa testamentissa. Häntä kyllä *kutsuttiin* isäksi, mutta kukaan ei olisi uskaltanut *puhutella* häntä omana isänään. Häntä kuvattiin *kansan* isänä, mutta se ei antanut yksilölle vapautta puhua hänelle isänään. Heille sana Isä oli suunnilleen sama kuin Herra, Kuningas tai Hallitsija. Juuri sitä isä siinä kulttuurissa oli.

Silti jokainen juutalainen tiesi että Vanhan Testamentin Isä-Jumala oli kansan *vapauttaja*. Jeesuksen tapa puhua Jumalasta Isänä ei totisesti ollut Vanhan testamentin käytännön toistoa. Jeesukselle Isä ei ollut enää vain yhden kansakunnan Isä, vaan jokaisen yksilön Isä ja ennen kaikkea kansakuntien jalkoihin jääneiden yksinäisten ja syrjäytettyjen lasten rakastava isä. Aivan uusi Jumalan isyyden ulottuvuus oli astumassa näyttämölle.

Jeesuksen Isä ei sopinut patriarkaalisen kulttuurin yksipuoliseen Herra-kuvaan.

Jeesuksen Abba, oli ankara hyökkäys sen ajan seksismiä ja sukupuolista sortoa vastaan. Uskonnollisten johtajien tai kreikkalaisten filosofien tapa kuvata Jumalaa niillä tai näillä sanoilla ja määritelmillä ei kuitenkaan saanut uutta kilpailijaa *rinnalleen*. Jeesus toi Hänet heidän *eteensä*. Enää Jumalaan ei voinut *määritelmien* tai *kuvauksien* kautta olla *minä-se* suhteessa. Jeesus esitteli ihmisille Jumalan, joka haastoi jokaisen yksilön *minä-sinä* suhteeseen itsensä kanssa. Joka ei tätä minä-sinä kohtaamisen haastetta ottanut vastaan, löysi hyvän piilopaikan vanhasta väittelystä siitä, millä sanoilla Jumalaa pitäisi *kuvaila*. Tämän väittelyn painoarvo keveni jos uskalsi astua Jumalan eteen sanomaan: *Sinä*.

Eikö näin ole nytkin? Niin kauan kun emme uskalla astua *minä-sinä* suhteeseen Jumalan kanssa meidän pitää jäädä turvallisesti jaarittelemaan siitä, millä sanoilla Jumalaa pitäisi kuvata. En kirjoittaisi tätä kirjettä, jos pitäisin samantekevänä millä tavalla miellämme

Jumalan. On väistämätöntä, että vetäydymme välillä *minä-se* suhteen luomaan etäisyyteen mieltimään mitä uskomme hänestä, jolle ehkä taas uskallamme sanoa *Sinä*. Sitähän minäkin olen tässä tekemässä.

Silti tässä keskustelussa on aina paratiisin kiusaus läsnä: yritys *määritellä* Jumala, tehdä hänestä objekti, voi olla ylpeä tapa ottaa Jumala haltuun, valloittaa Hänet määritelmiimme ja kuvauksiimme. Hybriksen paisuttama *tietämisen kiusaus* on tällaisessa keskustelussa aina mukana. Metafyysinen ymmärrys tai tieto ei koskaan voi korvata suostumista minäksi joka tunnustautuu itseään suuremman Sinän lapseksi. Emme pääse siitä mihinkään, että juutalaiskristillisessä perinnössä Jumala on selkeästi ilmoittanut itsensä Isänä. Asettamatta tätä perusasiaa kyseenalaiseksi voimme kuitenkin uudelleenarvioida saman perinteen tekemiä seksistisiä tulkintoja tästä ilmoituksesta. Ajattele tarkkaan: Jos Jeesus on Isän ainokainen Poika eikä äidistä ole tietoa, niin eikö tämä haasta meitä mieltämään Jumalan isyyttä tavalla joka ei rajoitu inhimillisiin käsityksiin sukupuolisuudesta? Isä joka sekä saa pojan, että synnyttää pojan ei voi olla meidän sukupuolimääreisiimme rajautuva Isä. Hänen täytyy olla seksuaalisten määreiden tuolla puolen.

Juuri tämän kysymyksen äärellä **ortodoksisen**

perinteen dogmaatitot tekivät ehkä rohkeimman ehdotuksensa: **Toledon** ekumeenisen kirkolliskokouksen (v.675) mukaan emme voi uskoa, että Poika syntyi tyhjistä tai luotiin jostain muusta vaan syntyi *Isän kohdusta (utero Patris)*. Hän siis syntyi (*genitus vel natus*) Isän omasta olemuksesta.¹⁰⁴

Mitä ikinä tämä kertoo Jumalasta, se on joka tapauksessa radikaali irtisanoutuminen seksistisen patriarkalisesta jumalakäsityksestä. Ainakin se oli ensimmäinen askel yrityksessä avartaa liian maskuliiniseksi mielletty kuva Jumalasta. Patriarkalisuus ei muuttunut matriarkalisuudeksi. Ainakin teologisella tasolla ajattelu astui askelen molempien taakse.

Kristillinen kolminaisuusoppi, ainakin ortodoksisesti määriteltynä, ei ole niin miesmäinen kuin rajallisesta arkikielestä voisi päätellä. (En tiedä, enkä ole ehtinyt tarkistaa, pidetäänkö tätä kirkolliskokouksen päätöstä ortodoksisessa kirkossa vain historiaan haudattuna kurioositeettina vai otetaanko se edelleen vakavasti.)

Jumala on ilmoittanut itsensä sillä tavalla kuin on ja Hänellä on varmaan ihan hyvät syynsä siihen, vaikka en niitä ymmärräkään. Minun on vain varottava yksipuolistamasta Hänen itseilmoitustaan suuntaan taikka toiseen.

Tämän kirjeen kirjoittaminen on ollut minun tapani hiljentyä omassa perheessäni tapahtuneen synnytyksen ääreen ja samalla siivota omassa sydämessäni kehittyneitä yksipuolisuuksia. Kun katselen vastasyntyntä lastamme, en voi olla ihmettelemättä sitä avuttomuutta, jonka kautta Jumala astui maailmaamme, eikä Raili voi olla ihmettelemättä sitä pelottavan kaikkivaltiaasta asemaa, joka hänellä on suhteessa lapseen.

Rukoilen edelleen Jeesuksen opettamalla tavalla: *“Isä meidän joka olet taivaassa...”*, mutta mielikuvani taivaallisesta *isistä* (juuri sitä *abba* tarkoittaa) on rikastunut ja ymmärrykseni Raamatun ilmoituksesta on monipuolistunut tämän prosessin kautta. Jumalan äidillinen ulottuvuus usein kuvattu *Pietan* hahmossa: surun murtama Kristuksen äiti kuolleen poikansa kanssa. Mutta eikö Marian suru ole vain inhimillinen hahmo äidillisen Jumalan kärsivästä sydäimestä? Onko tämä kuva Jumalan äidillisyydestä, joka

rohkaisee meitä jakamaan omia kärsimyksiämme taivaan Isälle ja osallistumaan hänen kärsimykseensä maan päällä?

Eikö jokainen synnytyspoltto ole myös hänen kipunsa? Eikö jokainen alkuparku ole myös Hänen onnensa? Eikö jokaisen äidin, lapsen tai isän kärsimykseen osallistuminen ole myös Kristuksen kärsimykseen osallistumista? Eikö jokaisessa totuudellisessa ja rakkaudellisessa kohtaamisessa ole läsnä Isä Poika ja Pyhä Henki, joka edelleen synnyttää uutta elämää maan päälle?

Perimmäinen minuuteni on ehkä ikuisesti rajattu sukupuolisuuteeni (eikä minulla ole mitään sitä vastaan).¹⁰⁵ Tyttöinä ja poikina, naisina ja miehinä, äiteinä ja iseinä kohtaamme kuitenkin Sinän, joka ei ole rajattu sukupuolisuuteen. Naisuus ja miehuus, äitiys ja isyys kauneimmillaankin antavat vain aavistuksen Hänestä, joka on Henki. Suhteessa Häneen meitä ihmisiä yhdistää vain Jumalan *lapseus*.

*“Nainen, joka synnyttää, tuntee tuskaa, kun hänen hetkensä koittaa .Mutta kun lapsi on syntynyt, äiti ei enää muista kipujaan vaan iloitsee siitä, että ihminen on syntynyt maailmaan.”*¹⁰⁶ **Jeesus**

Hänen palveluksessaan: Daniel

Alaviiteet

1. Vasta nimien valitsemisen jälkeen otin selvää niiden koko merkityksestä. **Jemina** on yhden kirjaimen erolla sama kuin **Jobin** vanhoina päivinä saaman tyttären nimi. Täytyy myöntää, että sydämeni sykähti kun luin Raamatullisen asiayhteyden: *”Yhdelle tyttärelle hän antoi nimeksi Jemima... Eikä koko maassa ollut kauniimpia naisia kuin Jobin tyttäret. Heidän isänsä antoi heillekin perintöosuuden niin kuin heidän veljilleen. Job eli näiden tapahtumien jälkeen vielä sataneljäkymmentä vuotta. Hän sai nähdä lapsiaan ja lastensa lapsia aina neljänteen polveen saakka, ja hän kuoli korkeassa iässä ja elämästä kyllänsä saaneena.”* (Job 42:14-17.) Nimi tarkoittaa kyyhkystä. **Andrea** on feminiinimuoto **Andreaksesta** joka oli yksi Jeesuksen opetuslapsista ja **Simon Pietarin** veli. (Luuk.6:14.) Andreas oli alunperin **Johannes Kastajan** opetuslapsi. Heti kun Johannes oli tunnistanut **Jeesuksen** Messiaaksi, Andreas lähti seuraamaan tätä ja esitteli Jeesuksen myös veljelleen Pietarille. (Joh.1:35-42) Nimi tarkoittaa *urheaa ja miehistä*. **Miriam** oli Vanhan testamentin naisprofeetta ja **Aaronin** ja **Mooseksen** sisar (2Moos15:20) Nimi tarkoittaa toivottua lasta. Entiset nimen kantajat ja heidän elämänkaarensa eivät ole tarkoitettut seuraavan nimenkantajan *kohtaloiksi*. Nimien merkitys sensijaan kuvaa jotain siitä, mitä vanhemmat ovat lapsessaan *tunnistaneet* ja mitä hänelle *toivovat*.

2. Jes 42:14.

3. Miettiessäni tätä teemaa löysin luterilaisen naispapin **Margaret L Hammerin** kirjan *Giving Birth* (Westminister/John Knox Press -94). Sitä lukiessani päätin kirjoittaa aiheesta.

4. Matt. 26:36-46. Mark. 14:32-41. Luuk. 22:39-46.

5. Mark 14:33.

6. Luuk: 22:44.

7. Mark.14:35,36.

8. 1Moos 3:16

9. 1Moos 3:17. Sama esiintyy kolmannen ja viimeisen kerran 1Moos 5:29: ”Hän antoi pojalle nimen Nooa ja sanoi: » Tämä poika on antava meille lohtua **työssämme ja vaivannäössämme**, kun viljelemme maata, jonka Herra on kironnut.” Tässäkään sitä ei käännetä sanalla *kipu* vaan *työ ja vaivannäkö*.
10. Esim Snl 5:10: ”...etteivät oudot hyötyisi miehuudestasi, tuntemattomat **raadantasi** tuloksista.”
11. 1Moos 3.20.
12. 1Moos 4:1.
13. 3Moos12 ja 15:19-24.
14. 1Moos 30:1
15. Job 10:8-12.
16. Saarn 11:5.
17. Ps 139:13-15.
18. 4Moos 11:12-15.
19. 4Moos.11:16-.
20. 5Moos 32:18.
21. Jes 44:1,2,21. Jes. 43:1.
22. Jes 42:14.
23. Jes 45:10.11.
24. Jer 4:19. Suomalaisessa käännöksessä on *kohtu* -sanan tilalla *sisintäni*. Sama sana on monessa muussa kohdassa (esim 1Moos. 25:23, Ruut 1:11, Ps. 71:6, Jes 49:1 jne) **Phyllis Tribble** sanoo *kirjassaan God and the Rhetoric of Sexuality* (Fortress Press. Philadelphia 1978), että koko tämä teksti on tyypillistä kuvausta synnytyksivuista.
25. Hoos. 13:13.
26. Hoos. 13:14.
27. Hoos 13:8
28. Jes. 66:9.
29. Ps 22:10,11.
30. Ps 71:6.
31. Jes 46:3,4.
32. Jes 49:15,16.
33. Jer 31:20.
34. *Hoos 11:3*.
35. Matt. 23:37.
36. Apt. 2:24.
37. 1Tess. 5.3, Gal. 4:27. Ilm. 12:2.
38. Matt. 24:8, Mark. 13:8, Gal. 4:19.
39. Mark. 13:8-, Matt. 24:8.
40. Room. 8:22,23.
41. Room 8:26.
42. Gal 4:19.
43. 1Tess. 2:6.
44. 1Kor 3:2.
45. Joh. 3:3-21.
46. 1Piet 1:3

47. 1Piet. 2:2.
48. Matt 1:22,23
49. **Elaine Pagels**. *Adam, Eve, and the Serpent*. Random House. New York. 1988 s.11.
50. Luuk. 20:28-36.
51. Luuk. 23:29.
52. Matt. 24:19,20.
53. Luuk. 11:27,28.
54. Mar. 2:15-, Matt. 11:19, 21:31 jne
55. 1Tim. 2:12-15.
56. Kirkkoisä ja marttyyri **Julianus** (130-164) oli ensimmäinen jonka teksteistä löydämme tämän sanan. Brown s.104.
57. **Elaine Pagels**. *The Gnostic Gospels*. Vintage Books. New York 1981 s.61.
58. *The Gnostic Gospels* s.70-71.
59. *Women and Religion*. Toimittaneet **E Clark ja H Richardson**. Harper & Row. San Francisco. 1977 s. 38. Kirja on kooste kirkkohistorian tärkeimmistä naiseutta käsittelevistä teksteistä.
60. Hammer s.89,90,100.
61. **Peter Brown**. *The Body and Society*. Columbia University Press. 1988 s.27.
62. Brown s.168.
63. Brown s.171.
64. Hammer s.87.
65. Brown s.307.
66. Brown s.311.
67. Brown s.313.
68. Pagels s.35.
69. Hes. 44:2.
70. Brown s.390.
71. Hammer. s.93.
72. Pagels s.111.
73. Brown s.426.
74. Brown s. 92.
75. **Elaine Pagels**. *What became of God the Mother? Conflicting Images of God in Early Christianity*, kirjasta *Womanspirit Raising*. Toim. **Carol Christ ja Judith Plaskow**. Harper & Row. San Francisco. 1979. s.107-119.
76. *Women and Religion* s.48.
77. Brown s.360.
78. *Women and Religion* s. 56.
79. Brown s.439.
80. Brown s.325.
81. Brown s.330.
82. Brown s.205.
83. **R.MacMullen**. *Christianizing the Roman Empire* New Haven/London 1984 s.133 - 224.
84. **Arlene Swidler**. *Council 143*. Seabury Press 1981 s.77.

85. **Caroline Walker Bynum.** *Jesus as Mother: Studies in the Spirituality of the High Middle Ages.* Berkley. University of California Press. 1982 s.140-.
86. Hammer s.106.
87. Hammer s.106.
88. Hammer s.106.
89. Hammer s.108.
90. Women and Religion s. 102-115.
91. *Luther's Works.* Louis and Philadelphia: Concordia and Fortress 1955-76. 45:41.
92. *Luther's Works* 7:46.
93. En löydä lähdeä tälle tutkimukselle.
94. Hammer s.161-164.
95. Hammer s.196.
96. Hammer s.167.
97. 1Moos. 32:24 - 32.
98. Hammer s.140.
99. **Suomen World Vision.** Yrjönkatu 30. 00100 H:ki. Puh. 90-603422.
100. Council 143. Seabury Press 1981 s.75.
101. Joh. 4:24.
102. Katso Ystäväkirjettä aiheesta: *Pyhä vai paha pelko.*
103. **Susan T Foh.** *Women & The Word of God.* Presbyterian and Reformed Publishing. 1980 s.153.
104. Concilium 143 (3/81). God as Father? Seabury press. New York s.53.
105. Sanon ehkä, koska Raamattu ei selvästi ilmoita onko ikuinen identiteettimme sidottu sukupuolisuuteen vai ei: ”Rakkaat ystävät, jo nyt me olemme Jumalan lapsia, mutta vielä ei ole käynyt ilmi, mitä meistä tulee.” (1Joh. 3:2.)
106. Joh 16:21